

მანანა ხომერიკი

**„გაბრატოვანთა სახლის“
2006 წლის მემორანდუმის
გამაუქმებელი გარემომგებანი**

მანანა სომერიძე

**„ბაბრატოვანთა სახლის“
2006 წლის ემეორანდუმის
გამაუქმებელი გარემოებანი**

თბილისი
2022

UDC (უაკ) 929.73(479. 222,1)
ბ-716

2020 წელს გამოქვეყნდა ისტორიის დოქტორ მანანა ხომერიკის კრებული „ბ ა გ რ ა ტ ი ო ნ ე ბ ი. უტყუარი მტკიცებულებანი დოკუმენტების გამყალბებლებისა და თვითმარქვიების წინააღმდეგ“, რომლის მთავარი თემა იყო ბაგრატიონებთან დაკავშირებული უზუსტობების გამოვლენა (XIX-XXI საუკუნეები), უტყუარ მტკიცებულებებზე დაყრდნობით, დოკუმენტებისა და ისტორიის გამყალბებლების მხილება. თვალსაჩინოებისათვის წიგნი აღჭურვილი იყო შესაბამისი საბუთების ასლებით, რასაც მკითხველისათვის სწორი დასკვნების გამოტანა უნდა გაეადვილებინა.

ავტორმა რამდენჯერმე მოითხოვა კომპეტენტური კომისიის შექმნა, რომელიც ობიექტურად გადაამოწმებდა ნაშრომში მოყვანილ ფაქტებს, მაგრამ ეს ვერ მოხერხდა. ისტორიის გაყალბების ფაქტებისადმი ასეთმა გულგრილმა დამოკიდებულებამ წაახალისა თვითმარქვიები, რომლებიც კიდევ უფრო გააქტიურდნენ და ახალი ძალით დაიწყეს საზოგადოების შეცდომაში შეყვანა. მათ უსაფუძვლო პრეტენზიებს ამაგრებს ე. წ. „ბაგრატიონთა სახლის“ 2006 წლის მემორანდუმი, რომელსაც თავის დროზე ბაგრატიონთა დიდმა ნაწილმა და პატივსაცემმა პირებმა მოაწერეს ხელი, მაგრამ მას შემდეგ გამოვლინდა რიგი ახალი გარემოებებისა, რამაც სხვა უზუსტობებთან ერთად, ხსენებულ დოკუმენტს საფუძველი გამოაცალა. სწორედ ეს ახალი გარემოებები და ძველი უზუსტობებია წარმოჩენილი წინამდებარე ნაშრომში, რაც „ბაგრატიონთა სახლის“ 2006 წლის მემორანდუმის გაბათილებას ისახავს მიზნად.

ტექნიკური რედაქტორი **მანანა ფირანიშვილი**

© მ. ხომერიკი, 2022

ISBN 978-9941-34-165-6

სარჩევი

წინათქმა	4
2006 წლის მემორანდუმის შემდგენელი „ბაგრატიონთა სახლის“ დაარსება და დაშლა.....	6
„ბაგრატიონთა სახლის“ 2006 წლის მემორანდუმის გამაბათილებელი ახალი და ძველი გარემოებანი	9
დოკუმენტები	36
Circumstances Annulating Memorandum of the “Bagrationi’s House“. Summary.....	49

წინათქმა

2006 წელს, „ბაგრატიონთა სახლმა“ ბაგრატიონთა დინასტიაში შტოებისა და პიროვნებების ადგილის განსაზღვრის მიზნით, შეიმუშავა ე. წ. „ბაგრატიონთა სახლის“ 2006 წლის მემორანდუმი, რომელიც ხელმოწერილ იქნა ბაგრატიონთა უდიდესი ნაწილის, ცნობილი ისტორიკოსების და სხვა პატივსაცემი პირების მიერ. „მემორანდუმში“ ნახსენებია ბაგრატიონთა სხვადასხვა შტოები, რომელთაგან ამჯერად მხოლოდ ტახტის მემკვიდრეობაზე პრეტენზიის მქონე ორ შტოს, უფრო სწორად, ორ ოჯახს განვიხილავთ: ბ-ნი ნუგზარ ბაგრატიონი-გრუზინსკისა და ქ-ნი ნინო ბაგრატიონის ოჯახებს. „ბაგრატიონთა სახლის“ მეთაური, ქ-ნი ნინო ბაგრატიონი ხსენებული საზოგადოების წესდებას ბაგრატიონის გვართ აწერს ხელს, „მემორანდუმს“ კი ბაგრატიონ-იმერეთის გვართ და XX საუკუნის დასაწყისში შემწყდარი შტოს – „ბაგრატიონ-იმერეთის გვართის სამეფო სახლის“ სახელით და, როგორც იმერეთის ტახტის „კანონიერი“ მემკვიდრე, სრულიად საქართველოს ტახტის მემკვიდრედ ბ-ნი ნუგზარ ბაგრატიონი-გრუზინსკის აცხადებს.

ზემოდასახელებული ორივე პირის პრეტენზიები უსაფუძვლოა. იმ მიზნით, რომ წინამდებარე პუბლიკაცია არ გადავტვირთო, ბაგრატიონთა სხვა შტოებს არ განვიხილავ. მათ შესახებ ჩემი მოსაზრება გამოთქმული მაქვს წიგნში „ბაგრატიონები. უტყუარი მტკიცებულებანი დოკუმენტების გამყალბებლებისა და თვითმარქვების წინააღმდეგ“ [თბ., 2020], რომლის ელექტრონული ვერსიაც არსებობს.

„მემორანდუმში“ მოტანილია ცნობა ქართლ-კახეთის ბაგრატიონთა შტოში უფროსობის შესახებ და დასაბუთებულია, რომ 1888 წელს, გვარში უფროსობა თავად პეტრე ალექსანდრეს ძე ბაგრატიონ-გრუზინსკის (1857-1922) მიენიჭა. ამის შემდეგ, „მემორანდუმში“ განცხადებულია, რომ ხსენებული თავადის „შვილიშვილია დღეს თბილისში მცხოვრები ბატონიშვილი და უგანათლებულესი თავადი, საქართველოს სამეფო ტახტის მემკვიდრე, მისი აღმატებულება ნუგზარ პეტრეს ძე ბაგრატიონ-გრუზინსკი (დ. 1950)“ [„ბაგრატიონთა სახლის“ 2006

წლის მემორანდუმი, წიგნში: კ. ქორიძე, ი. ბიჭიკაშვილი, „საქართველოს სამეფო სახლის კანცელარია, ბაგრატიონები, სამეფო ტახტის მემკვიდრე“, თბ., 2016, გვ. 231]. 2006 წელს ბ-ნი ნუგზარ ბაგრატიონი-გრუზინსკის წარმომავლობის შესახებ ჯერ კიდევ არ ყოფილა ცნობილი ის ახალი გარემოებები, რომლებიც შემდგომში გამოვლინდა. ქალბატონი ნინოს გვარი რომ ბაგრატიონი იყო და არა ბაგრატიონ-იმერეტინსკი და მისი წინაპრები რომ იმერეთის ტახტის მემკვიდრეები არ ყოფილან – ეს ძველი გარემოებებია, რომლებიც „მემორანდუმში“ გამიზნულად იქნა გაყალბებული, ისევე როგორც რიგი სხვა ფაქტებისა.

2006 წლის მემორანდუმის შემდგენელი „ბაგრატიონთა სახლის“ დაარსება და დაშლა

სანამ „ბაგრატიონთა სახლის“ 2006 წლის მემორანდუმის განხილვას შეეუდგებოდათ, მოკლედ გადმოგცემთ ამ საზოგადოების დაარსების და დაშლის ისტორიას.

1995 წელს, თბილისში დაარსდა „ბაგრატიონთა სახლი“, რომელიც აცხადებდა: „საზოგადოების ძირითად მიზანს წარმოადგენს ბაგრატიონთა გვარის წარმომადგენელთა გაერთიანება და შეკავშირება ქვეყნის ინტერესების სასიკეთოდ“. საზოგადოებას სათავეში ჩაუდგა ქალბატონი ნინო ბაგრატიონი.

1999 წელს საზოგადოებამ გაიარა ხელახალი რეგისტრაცია კავშირის სახით.

2009 წელს კავშირის წინამძღოლი ქ-ნი ნინო ბაგრატიონი გარდაიცვალა. წესდების თანახმად, საერთო კრებას ახალი წინამძღოლი, მისი მოადგილეები და ახალი წევრები უნდა აერჩია, მაგრამ რაოდენ დაუჯერებელიც არ უნდა იყოს, წლების განმავლობაში მათ ეს ვერ მოუხერხებიათ, რაც 2018 წლის 11 დეკემბერს, სასამართლო პროცესზე (სამოქალაქო საქმე №2/21413-17) გაირკვა. მოსარჩელე ქ-ნი ჟ. მ-ძის (რომელიც თავისი წინაპრის, ისტორიული პიროვნების – ვახტანგ ბაგრატიონის პატივსა და ღირსებას იცავდა) მოპასუხეებიდან მხოლოდ ი. ბიჭიკაშვილი გამოცხადდა, ხოლო მეორე მოპასუხე – „ბაგრატიონთა სახლი“, როგორც აღმოჩნდა, არ არსებობდა, როგორც იურიდიული პირი.

რადგან საზოგადოება ფაქტობრივად აღარ არსებობს, მისი წინამძღოლის და წინამძღოლის მოადგილეების არსებობა – არალეგიტიმურია. წინააღმდეგ შემთხვევაში, სასამართლო მათ 2018 წლის 11 დეკემბერს, სასამართლო პროცესზე, მოპასუხედ გამოცხადების უფლებას მისცემდა.

საჯარო რეესტრის დოკუმენტაციიდან ჩანს, რომ 2017 წელს, ბ-ნმა მამუკა ბაგრატიონმა მენარმეთა და არასამენარმეო იურიდიულ პირთა რეესტრიდან ამონაწერის მომზადება მოითხოვა.

საჯარო რეესტრის ეროვნულმა სააგენტომ მიიღო გად-

ანვეტილება №B17134342 07/12/2017 განცხადების ვადის დინების შეჩერების შესახებ. დადგინდა ფაქტობრივი გარემოებები: „1.1 საჯარო რეესტრში დაცული დოკუმენტაციის თანახმად, ა (ა)იპ „ბაგრატიონთა სახლი“-ს (ს.ნ 204875000) მმართველ ორგანოს წარმომადგენს სათათბირო (იგივე გამგეობა), რომლის **წევრთა ვინაობა დაცული დოკუმენტაციიდან არ ირკვევა**. 1.2 ასევე არ დგინდება წარმომადგენლობაზე უფლებამოსილი პირის – ნინო ბაგრატიონის მაიდენტიფიცირებელი მონაცემები.“

როგორც ვხედავთ, **2017 წელს, უფლებამოსილ პირად ჯერ კიდევ 2009 წელს გარდაცვლილი ნინო ბაგრატიონი მიიჩნეოდა, ვინაიდან ახალი უფლებამოსილი პირი დაფიქსირებული არ ყოფილა**. 2017 წელს, საჯარო რეესტრის ეროვნულმა სააგენტომ გადაწყვიტა: „4.1 დაინტერესებული/უფლებამოსილი პირის მიერ წარმოსადგენია სათათბირო წევრთა და წარმომადგენლობაზე უფლებამოსილი პირის საიდენტიფიკაციო მონაცემები.“

4.2 „საჯარო რეესტრის შესახებ“ საქართველოს კანონის 61 მუხლის შესაბამისად, მიღებულ იქნა გადაწყვეტილება განცხადების განხილვის ვადის დინების შეჩერების შესახებ. ხარვეზის აღმოსაფხვრელად განისაზღვროს ვადა – 30 კალენდარული დღე...“

ყოფილი „ბაგრატიონთა სახლის“ უნიათო წევრებმა ეს მარტივი მოთხოვნაც კი ვერ შეასრულეს.

2018 წლის 10 დეკემბერს საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტო იღებს გადაწყვეტილებას №B18205200/3 სარეგისტრაციო წარმოების შეჩერების შესახებ. მიუხედავად ამისა, ნუგზარ ბაგრატიონი-გრუზინსკი არარსებული „ბაგრატიონთა სახლის“ წინამძღოლის სტატუსით აწერდა ხელს, რაც თვითმარქვიობას უტოლდება. მის მიერ წინამძღოლის სტატუსით ხელმოწერილ დოკუმენტებსა თუ პასკვილებს არავითარი იურიდიული ძალა არ გააჩნიათ. ამას ემატება მთავარი: ბ-ნი ნუგზარ ბაგრატიონი-გრუზინსკი ბაგრატიონთა საგვარეულოს არ მიეკუთვნება, რასაც ქვემოთ განვიხილავთ.

ბოლოს, არარსებული „ბაგრატიონთა სახლის“ ისტორიკოს-

მა, ბ-ნმა იოსებ ბიჭიკაშვილმა მიმართა საჯარო რეესტრს. წარდგენილ იქნა კრების ოქმი, მაგრამ როგორც გაირკვა, კრების თავმჯდომარეს, ბ-ნ ნოდარ ბაგრატიონს (გამოცდილ ფინანსისტს), ნებით თუ უნებლიედ, ოქმზე ხელის მონერა დავინწყებია. ამდენად, შეგვიძლია ვთქვათ, რომ „ბაგრატიონთან სახლი“ აღარ არსებობს, ხოლო ზემოხსენებულმა მამუკა ბაგრატიონმა, რომელმაც 2017 წელს მენარმეთა და არასამენარმეო იურიდიულ პირთა რეესტრიდან ამონაწერის მომზადება მოითხოვა, 2021 წლის დეკემბერში საჯარო განცხადება გააკეთა, რომლითაც ფართო საზოგადოებას ამცნო, რომ ბ-ნი ნუგზარ ბაგრატიონი-გრუზინსკის მიერ ბოძებულ სიგელს და ორდენს უკან უბრუნებს მას, ანუ საბოლოოდ გაემიჯნა ან უკვე არარსებულ „ბაგრატიონთან სახლს“.

„ბაგრატიონთა სახლის“ 2006 წლის მემორანდუმის გამაბათილებელი ახალი და ძველი გარემოებანი

ბ-ნი ნუგზარ ბაგრატიონი-გრუზინსკის ოჯახი ათწლეულების განმავლობაში ქართლ-კახეთის უკანასკნელი მეფის, გიორგი XII-ის მემკვიდრე სამეფო ოჯახად ითვლებოდა. მეფობის 200 წლიანი წყვეტის შემდეგ, ტახტის მემკვიდრედ მოვლენილი პირისთვის არავის არავითარი მტკიცებულება არ მოუთხოვია, თუმცა, მისი სამეფო წარმომავლობის თაობაზე ბევრს ეჭვი ეპარებოდა. ნუგზარის მამის, ცნობილი პოეტის პეტრე ბაგრატიონ-გრუზინსკის დაბდების მონაწილეობა არავის ჰქონდა ნანახი. ითვლებოდა, რომ ის ოჯახს სუკ-მა ჩამოართვა. ისეა, თუ ასე, საბუთის გარეშე არაფრის მტკიცება არ შეიძლებოდა.

2006 წელს მცირე ტირაჟით დაიბეჭდა ქალბატონი ქეთევან სირაძე-გრუზინსკის (ბ-ნი პეტრე ბაგრატიონ-გრუზინსკის პირველი მეუღლის) წიგნი „ზოგიერთი ფრაგმენტები თბილისური ცხოვრებიდან“. ჩვენ ახლა საშუალება გვქვია გავეცნოთ ამ მოგონებების ნაწილს, რომელიც ძირითადად პოეტის დედას ეხება: „თბილისში ცხოვრობდა დეკანოზიშვილების ოჯახი, ჰყავდათ ვაჟი ვახტანგი და ორი ქალი თამარი და ნინო. კარგად იყვნენ აღზრდილნი და შესანიშნავი ბუნებისანნი. უფროსი და თამარი ისეთი ლამაზი ყოფილა ახალგაზრდობისას, რომ მას ქალაქში თამარ მეფეს ეძახოდნენ. თამარი შეუყვარდა რევოლუციონერ საშა ობოლაძეს, ახოვანებით გამორჩეულ ვაჟკაცს... თამარი მას ცოლად გაჰყვა, მაგრამ რევოლუციონერი, როგორც წესი მალე დააპატიმრეს. ბევრი ირბინა თამარმა რომ გადაერჩინა ქმარი, მაგრამ ამაოდ. მას ურჩიეს სათხოვნელად მისულიყო ბრწყინვალე თავადთან პეტიკო ბაგრატიონ-გრუზინსკისთან. ოჯახშიც თანხმობა განაცხადეს. თამარმა ქმარი ვერ გაათავისუფლა, მაგრამ მოხდა კურიოზი, მას და პეტიკო ბაგრატიონ-გრუზინსკის ერეკლე მე-III-ს პირდაპირ შთამომავალს ერთმანეთი შეუყვარდათ. პეტიკომ გადაწყვიტა თამარის შერთვა, მაგრამ შინაურები აუშხედრდნენ და ნათესაობიდან გარიყვით დაემუქრნენ. პეტიკო გატყდა. მაშინ შეურაცხყოფილმა თამარმა თავის მოკვლა განიზრახა, სადღაც იშოვნა იარაღი და ისროლა, დაჭრილი თამარი

მიიყვანეს მიხეილის საავადმყოფოში. ბედზე იმ დროს თამარის მეგობარი ქირურგი იყო მორიგე, რომელმაც დაადგინა, რომ ჭრილობა არ იყო სასიკვდილო. თამარი გონს რომ მოვიდა, სთხოვა მეგობარ ქირურგს გაეგრძელებინა ხმა, რომ მისი (თამარის) მდგომარეობა ძალზედ მძიმე იყო, საეჭვო იყო გადარჩენა. რასაკვირველია, ამ ხმამ პეტიკომდეც მიაღწია. იგი დაუყოვნებლივ მივიდა შეყვარებულის სანახავად. თამარმა ხერხი იხმარა და პეტიკოს „ЧЕСТНОЕ СЛОВО“ გამოსტყუა, თუ გადავრჩები – შემირთავო. იცოდა თამარმა, ის „ЧЕСТНОЕ СЛОВО“-ს შეასრულებდა. როცა თამარი გამოკეთდა, მათ ჯვარი დაიწერეს თბილისის ერთ-ერთ ეკლესიაში. გრუზინსკები ცხოვრობდნენ კრილოვის ქუჩა 10-ში, ბერეკოვიჩის სახლში, „წითელი ჯვრის“ შენობის მოპირდაპირე მხარეს...ამ თავიდან მე თხრობას განვაგრძობ პირველ პირობაში, დადგან ჩემი ბედი გრუზინსკების ოჯახს დაუკავშირე. დიდხანს არ გაგრძელებულა თამარისა და პეტიკოს ერთად ცხოვრება. მათ შეეძინათ ორი ვაჟი კონსტანტინე და თეიმურაზი. როცა თეიმურაზი ორი წლის გახდა, პეტიკო გარდაიცვალა. თეიმურაზს გადაარქვეს სახელი და პეტრედ მონათლეს, თუმცა შინაურები და მეგობრები მას დღესაც ძველებურად „თეზიკას“ ეძახდნენ. პეტიკოს გარდაცვალების შემდეგ თამარი მესამედ გათხოვდა ცნობილ გეოლოგ ვიქტორ ხეჩინაშვილზე ...როდესაც ვაპირებდი პეტრე პეტრეს ძე ბაგრატიონზე გათხოვებას, მაშინ თამარი უკვე ვიქტორ ხეჩინაშვილის ცოლი იყო და ცხოვრობდნენ გრუზინსკების ბინაში. 1938 წელს ვიქტორ ხეჩინაშვილი დააპატიმრეს და დახვრიტეს, თამარი ბინიდან გაასახლეს და შორეულ აღმოსავლეთისკენ გზას გაუყენეს. მთელი გრუზინსკების ბარგი (ავლადიდება) სად წაიღეს არავინ უწყის, მათ სამ ოთახში კი შეასახლეს პროკურორი ბახანოვი. ბახანოვის გამონაცვალის ბინა, ვერცხლის ქუჩაზე, რომელიც ტყავის ქარხნის თავზე იყო, სადაც აუტანელი სუნი იდგა, გრუზინსკებს მისცეს. თამარმა როგორღაც მოახერხა შორეულ აღმოსავლეთიდან ხმა მიენვდინა მოსკოვში თავის ახლო მეგობრის აბელ ენუქიძისათვის. იგი თამარს დაეხმარა – დააბრუნა თბილისში და დაუბრუნა თავისი ძველი ბინაც. თამარმა ჩამოსვლისთანავე უჩივლა ბახანოვს. მან დაამტკიცა, რომ ბინა ეკუთვნოდა პეტიკო გრუზინსკის და

არა ვიქტორ ხეჩინაშვილს, პეტიკოს კი შთამომავალი დარჩა და ბინაც მისი უნდა ყოფილიყო. მაშინ თბილისში ყველა ამ პროცესზე ლაპარაკობდა...“ [ქეთევან სირაძე-გრუზინსკი, „ზოგიერთი ფრაგმენტები თბილისური ცხოვრებიდან“, თბ., 2006, გვ. გვ. 14, 15]. ძალზე მნიშვნელოვანი და გულწრფელი მონათხრობია. უპირველეს ყოვლისა ქალბატონი თამარ დეკანოზიშვილის პირველი მეუღლის, ალექსანდრე (საშა) ობოლადის ვინაობაზე შევაჩერებთ ყურადღებას. ცნობილია, რომ ის 1905-06 წლებში მონაწილეობდა სასოფლო-სამეურნეო ბანკის ძარცვაში. 1906 წელს სათავეში ჩაუდგა სამხედრო-ტერორისტულ ორგანიზაციას. გამოირჩეოდა თავისი სისასტიკით. 1922 წელს ოზურგეთში შეიქმნა ბანდიტიზმის წინააღმდეგ მებრძოლი ხუთეული, რომელსაც ობოლადე ხელმძღვანელობდა. როგორც ისტორიკოსი ლევან ჯიქია წერს, ობოლადემ კარგად გამოიყენა თავისი უფლებები და ბანდიტებისათვის ხელშეწყობის ბრალდებით ბევრი უდანაშაულო ადამიანი დახვრიტა [ლევან ჯიქია, 1924 წლის აჯანყება დასავლეთ საქართველოში, (ნაშრომი შესრულებულია ისტორიის დოქტორის აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად), 2012, გვ. 109]. 1923 წელს ის თავად გახდა მკვლელობის მსხვერპლი. საშა ობოლადის მკვლელობის შესახებ შეიქმნა ხალხური ლექსი:

„ატყდა სროლა კვაჭალათზე
ჩააძაღლეს ობოლადე
გურიამი რა გინდოდა
თუ სიკვდილი არ გინდოდა“.

ვფიქრობ, ალექსანდრე ობოლადის შესახებ ეს მცირე ინფორმაციაც კი გასაგებს გახდის, თუ რატომ „აუშხედრდნენ შინაურები“ თავად პეტრე ბაგრატიონ-გრუზინსკის, როდესაც თამარ დეკანოზიშვილის ცოლად შერთვა გადაწყვიტა. როგორც მოგონებებიდან ჩანს, თამარი ჯერ კიდევ საშა ობოლადის მეუღლე იყო. არავინ იცოდა, რას მოიმოქმედებდა ტერორისტი ციხიდან გამოსვლის შემდეგ. ჩნდებოდა მეორე საშიშროებაც: ხომ არ იყო ეს ქალბატონი შემოგზავნილი სამეფო ოჯახის შთამომავლის წრეში? **პეტრე ბაგრატიონ-გრუზინსკი ხომ ქართლ-კახეთის უკანასკნელი მეფის, გიორგი XII-ის შთამომავლის, ალექსან-**

დრე გრუზინსკის და თავადის ასულ ელისაბედ თარხან-მოურავის ვაჟი იყო. მოგონებებმა ნათლად დაგვანახა, რომ ქ-ნმა თამარმა სარისკო ხრიკებს მიმართა თავადის ხელში ჩასაგდებად. ალბათ, არ შევცდები, თუ ვიტყვი, რომ ვინც გულწრფელად უყვართ, იმას არ ატყუებენ. ქ-ნ ქეთევან სირაძის მოგონებებში მაინც არ ჩანს ალექსანდრე ობოლადის როლი, როგორ შეხვდა ის მეუღლის ღალატს. ამ საკითხზე საინტერესო ინფორმაციას გვანდის ირაკლი მახარაძის და ლაშა ხეცურიანის ნაშრომი, თუმცა, ავტორები უზუსტობას უშვებენ, როდესაც ობოლადის ცოლის შეყვარებული პოლიცემისტერი ჰგონიათ: „როცა ობოლადე ციხეში იჯდა, თბილისის პოლიცემისტერმა მის არაჩვეულებრივი სილამაზის ცოლთან რომანი გააბა, რამდენიმე თვის შემდეგ კი მიატოვა. როცა ობოლადე ციხიდან გამოვიდა, პოლიცემისტერს თავზე იარაღით დაადგა და აიძულა, რომ ყოფილი მეუღლე ცოლად შეერთო“ [ირაკლი მახარაძე, ლაშა ხეცურიანი „რუსულ-ქართული ტერორი (1880-1924)“, 2009, გვ. 153]. სინამდვილეში, ობოლადემ თამარი გენარალ პეტრე ბაგრატიონ-გრუზინსკის მიათხოვა. ისმის კითხვა – რატომ არ დასაჯა მოღალატეები? მისთვის ხომ ადამიანის სიცოცხლეს არავითარი ფასი არ ჰქონდა, რაზეც ნათლად მეტყველებენ ზემოხსენებულ ნაშრომში მოყვანილია ალექსანდრე ობოლადის სიტყვები: „ერთი ჩავიარო ჯურუყვათში და ჩავხოცო ათი-თორმეტი კაცი“. როგორც ჩანს, ეს ქორწინება მის გეგმებში შედიოდა, წინააღმდეგ შემთხვევაში ის ღალატს არ შეეგუებოდა.

ამდენად, **ახალ გარემოებად უნდა ჩაითვალოს ის ფაქტი, რომ პეტრე ალექსანდრეს ძე გრუზინსკისა და თამარ დეკანოზიშვილის ქორწინება ტერორისტი ალექსანდრე (საშა) ობოლადის პროექტი იყო.**

1915 წლის 14 მაისს, უგანათლებულესმა თავადმა პეტრე ალექსანდრეს ძე ბაგრატიონ-გრუზინსკიმ (57 წლისამ), პირველი ქორწინებით და ობოლადესთან განქორწინებულმა თამარ დეკანოზიშვილმა (23 წლისამ) თბილისის ნავთლულის წმ. ბარბარეს ეკლესიაში ჯვარი დაინერეს [სეა, ფონდი 489, აღწერა 7, საქმე 1965] (იხ. სურათი №1). ნიშანდობლივია, რომ ჯვრისწერა ქალაქის ცენტრიდან მოშორებით ჩატარდა და მოწმეებად

ორივე მხრიდან პატარძლის ნათესავი ფურცელაძეები იყვნენ, რაც იმაზე მეტყველებს, რომ სასიძოს ახლობლებს ამ ტყუილსა და ტერორზე დაფუძნებულ ჯვრისწერაში მონაწილეობა არ მიუღიათ.

ექვსნახევარი თვის შემდეგ, იმავე 1915 წლის 2 ნოემბერს, წყვილს ვაჟი შეეძინა, რომელიც 6 ნოემბერს მონათლეს და კონსტანტინე უწოდეს. არსებობს საეკლესიო ჩანაწერი [სეა, ფონდი 489, აღწერა 7, საქმე 1967] (იხ. სურათი №2). კონსტანტინე შემდგომში, 1939 წლის 19 დეკემბერს, საეჭვო ვითარებაში გარდაიცვალა (როგორც ჩვენთვის ცნობილია, დაკრძალეს ვერის სასაფლაოზე, მაგრამ საფლავი დაკარგულია, მიუხედავად იმისა, რომ თბილისში ეს ყველაზე პატარა სასაფლაოა). მეორე ბავშვი 1920 წელს დაიბადა. ის პატრე ალექსანდრეს ძემ, გონივრული ეჭვის საფუძველზე, შვილად არ სცნო. პროტესტის სხვაგვარად გამოხატვა მას არ შეეძლო, რადგან ალექსანდრე ობოლაძე მაშინ ჯერ კიდევ ცოცხალი იყო და თავისი პროექტი შექმნილი ოჯახის დაშლას არ დაუშვებდა. ახალშობილს თეიმურაზი დაარქვეს. 1922 წლის 4 თებერვალს ხანშიშესული თავადი გარდაიცვალა [უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივის ცნობა AA2018026785-03 (17.10.2018)] (იხ. სურათი №3). ცნობაში აღნიშნულია, რომ ის 68 წლის იყო, რაც არ შეესაბამება სინამდვილეს. ის ჯერ 65 წლისაც არ იქნებოდა. როგორც ცნობის საარქივო დანართიდან ჩანს, პეტრე ალექსანდრეს ძის გარდაცვალების შესახებ ისევ მისი ცოლის ნათესავებმა განაცხადეს (იხ. სურათი №4). საკვირველი არ არის, რომ მათ ზუსტი ასაკი არც სცოდნოდათ. პატარა თეიმურაზი მონათლეს და ახალი სახელი – პეტრე უწოდეს. ერთი ჟურნალისტი აზუსტებს, ეს იმიტომ მოხდა, რომ ბავშვის მამა ძალიან ახალგაზრდა გარდაიცვალაო: „ახალშობილს თეიმურაზი დაარქვეს, მაგრამ ორი წლის შემდეგ, როცა მამამისი სრულიად ახალგაზრდა ასაკში გარდაიცვალა, დედამ ვაჟიშვილს სახელი შეუცვალა და, მეუღლის ხსოვნის უკვდავსაყოფად მისი სახელი პეტრე დაარქვა“ [სვეტა ამბროლაძე, „საქართველოს ტახტის მემკვიდრის საბედისწერო ცრურწმენა“, გაზ. „ალია“, 2002, №35(1245)].

წლების განმავლობაში ვრცელდებოდა ვერსია, თითქოსდა,

პეტრე გრუზინსკის დაბადების მოწმობა ოჯახს თავის დროზე, უშიშროებამ ჩამოართვა და ის აღარ არსებობდა. ნებისმიერ შემთხვევაში, ოჯახში ასლი იქნებოდა და არა დედანი. სურვილის ქონის შემთხვევაში ახალი ასლის აღება შეიძლებოდა, ისევე, როგორც ეს მე სრულიად უპრობლემოდ გავაკეთე. დოკუმენტიდან გაირკვა, რომ თავადის გარდაცვალებიდან 4 თვის შემდეგ, პატარა პეტრეს დაბადების მოწმობა აუღეს და გარდაცვლილს მიაწერეს შვილად. მიცვალებული კი ცოცხლად გამოაცხადეს და ასაკიც მიუთითეს, მამა – 68 წლის, დედა – 30 წლის [უახლესი ისტორიის არქივის ცნობა AA2018026368-04] (იხ. სურათი №5). საჯარო რეესტრში აღებული ცნობის გარდა, საარქივო ცნობის დედანს გავეცანი [ქსე, ფონდი 723, აღწერა 3, საქმე 390, ფ. 14] (იხ. სურათი №6). პეტრე პეტრეს ძე ბაგრატიონ-გრუზინსკის დაბადების მოწმობაზე მითითებულია, რომ გაიცა დეკრეტი №28-ის თანახმად. ეს დეკრეტი მიღებული იქნა 1921 წელს. დანესდა, რომ ბავშვის დაბადების შესახებ მშობლებს ერთი თვის განმავლობაში უნდა განეცხადებინათ. ორივეს თავისი ხელმოწერით უნდა დაედასტურებინა, რაც მოცემულ შემთხვევაში არ შესრულდა. მოწმეებისთვის განკუთვნილი გრაფა მოცემულ დოკუმენტში ცარიელია.

ჩემი განცხადების პასუხად, არქივმა მაცნობა [(№ 02-3/141393], რომ 1922 წლის სააქტო ჩანაწერში, „ინფორმაცია 1920 წლის 28 მარტს დაბადებული პეტრე გრუზინსკის 1922 წელს რეგისტრაციის საფუძვლის შესახებ არ არის მითითებული.“ არქივში აღმოჩნდა ანალოგიური შინაარსის მეორე ჩანაწერიც [სეა, ფონდი 723, აღწერა 2, საქმე 388], რომელიც ხელმოწერილია თამარა გრუზინსკაიას (სავარაუდოდ, იმავე ხელით, რომლითაც დოკუმენტია შევსებული) და ეკ. მაისურაძის მიერ (იხ. სურათი №7). ამრიგად, ერთის ნაცვლად ორი მოწმობა აღმოჩნდა. ჩვენ კი გვარწმუნებდნენ, რომ დაბადების მოწმობა საერთოდ არ არსებობდა. მთავარი ის არის, რომ ორივე დოკუმენტში გარდაცვლილი პიროვნება ცოცხლად არის გამოცხადებული! დასკვნა ნათელია: **ბაგრატიონი, რომლის მოტყუებაც ვერ შეძლეს, გარდაცვალების შემდეგ ცოცხლად გაასაღეს და შვილად მიაწერეს ბავშვი, რომელიც მას თავის სიცოცხლეში არ**

უცვნია. საქმე რიგით მოქალაქეს რომ ეხებოდეს, მაშინ ამგვარი თემის წამოწევა უხერხული და საზოგადოებისთვის ინტერესს მოკლებული იქნებოდა, მაგრამ საქმე ეხება ოჯახს, რომელიც 200 წლიანი წყვეტის შემდეგ, ტახტის მემკვიდრის სტატუსზე აცხადებს პრეტენზიას.

ნუგზარ ბაგრატიონი-გრუზინსკის სამეფო გვერდზე გავეცანი ინფორმაციას, რომელიც ე.წ. „სამეფო ოჯახის“ წინააღმდეგ ბრძოლას შეეხება: „დესტრუქციული ძალები, როდესაც მეცნიერულად, ან სამართლებრივი გზით ვერ ახერხებენ რაიმეს მტკიცებას, მაშინ მიმართავენ ცნობილ ხერხს – საზოგადოების დეზინფორმაციას ჭორების გავრცელების გზით...თითქოს, ამ ქორწინებიდან შექმნილი შვილები ბატონიშვილი პეტრეს არ იყვნენ. ამ მორიგი აბსურდული ჭორის გასაქარწყლებლად, მხოლოდ 1922 წელს ქართულ პრესაში, ბატონიშვილი პეტრეს გარდაცვალებასთან დაკავშირებით გამოქვეყნებულ ნეკროლოგს მოვიყვანთ, სადაც წერია: „თამარ ალექსანდრეს ასული გრუზინსკისა შვილებითურთ (კონსტანტინე და პეტრე) აუწყებს ნათესავეებს და ნაცნობებს უძვირფასესი მეუღლის პეტრე ალექსანდრეს ძის გრუზინსკის გარდაცვალებას... 9 თებერვლის დილას დასვენებას ქვაშვეთის ეკლესიაში და იქედან წასვენებას მცხეთის საგვარეულო აკლდამაში“ (იხ. გაზეთი „კომუნისტი“, 8 თებერვალი 1922 წ. №30).“ ძლიერი მეცნიერული და სამართლებრივი პასუხია! რატომ მოჰყავთ მხოლოდ ერთი მაგალითი, სხვა მაგალითების მოყვანა ვინ დაუშალათ? სიმართლე ის არის, რომ ეს ერთად-ერთი დოკუმენტია, რისი მოშველიებაც შეძლეს და ჩვეულებისამებრ, ესეც გააყალბეს. ხსენებულ სამგლოვიარო განცხადებაში ვკითხულობთ: „თამარ ალექსანდრეს ასული გრუზინსკისა შვილებით აუწყებს ნათესავეებს და ნაცნობებს უძვირფასესი მეუღლის პეტრე ალექსანდრეს ძის გრუზინსკის გარდაცვალებას...“ **შვილების სახელები ნახსენები არ არის.** (იხ. სურათი №8).

მკითხველის ყურადღება ქ-ნი ქეთევან სირაძის მოგონებებში აღწერილ ერთ ფაქტზე მინდა შევაჩერო. ავტორი მოგვითხრობს, რომ მისი დედამთილი, ქ-ნი თამარი 1938 წელს დააპატიმრეს. შემდეგ, მან შორეული აღმოსავლეთიდან როგორღაც

ხმა მიანვდინა მოსკოვში თავის ახლო მეგობარს, აბელ ენუქიძეს. იგი თამარს დაეხმარა – დააბრუნა თბილისში და დაუბრუნა თავისი ძველი ბინაც. თამარმა ჩამოსვლისთანავე უჩივლა ბახანოვს. ავტორის გულწრფელობაში ეჭვი არ მეპარება. ბუნებრივია, რომ ქ-ნი თამარი და აბელ ენუქიძე ახლო მეგობრები ყოფილიყვნენ (აბელ ენუქიძე 1906 წლიდან ენეოდა პარტიულ მუშაობას, ცხადია, ის და თამარ დეკანოზიშვილის ყოფილი მეუღლე – ალექსანდრე ობოლაძე ერთ წრეში ტრიალებდნენ), მაგრამ საქმე ის არის, რომ 1937 წელს აბელი შპონაჟისა და სამშობლოს ღალატის ბრალდებით დახვრიტეს. ამდენად, ის ველარავის დაეხმარებოდა. ქ-ნმა თამარმა ნამდვილი მშველელის ვინაობა ვერ გაამხილა და რძალს აბელ ენუქიძე დაუსახელა. ვის შეეძლო ასეთი არნახული დახმარების განევა – გადასახლებიდან დაბრუნება და პროკურორი ბახანოვის დამარცხება? სწორედ 1938 წელს, საბჭოთა კავშირის „ჩეკას“ უფროსის, ეჟოვის დაპატიმრების შემდეგ, მიიღო ლავრენტი ბერიამ მისი ადგილი. აი, ვის შეეძლო ქ-ნი თამარისათვის დახმარების განევა! საგულისხმოა, რომ მოგვიანებითაც, 1945 წელს, როდესაც პეტრე ბაგრატიონ-გრუზინსკი დააპატიმრეს, როგორც დისიდენტი მარი აბრამიშვილი წერს, ქ-ნი თამარი შვილის გადასარჩენად ლავრენტი ბერიასთან წასულა: „...ორიოდე დღის შემდეგ პეტრე საერთოდ გაიყვანეს ციხიდან და ფსიქიატრიულ საავადმყოფოში მოათავსეს. როგორც შემდეგ შევიტყვე, დედამისი ჩაფრენილა მოსკოვში, ბერია უნახავს და მშვენიერი გამოსავალიც მოუფიქრებიათ. პეტრე მალე გამოვიდა საავადმყოფოდან, ჩვენ კი გადაგვასახლეს“ [მარი აბრამიშვილი, „ბედისწერის განაჩენი“, თბ., 2016, გვ. 76]. 1945 წლის საარქივო დოკუმენტში ნათქვამია, რომ პეტრე გრუზინსკი 1942 წელსაც იყო დაპატიმრებული, მაგრამ პატიმრის საქმე არ იძებნება [საქართველოს სახელმწიფო უშიშროების სამინისტროს ფონდი №6. საქმე № 19818-60; საარქივო სამმართველო. ფონდი №6, საარქივო №45 285, ტომი 6/1, №78,]. (სურათი №9). როგორც ჩანს, საქმე არც შეუდგენიან და ის არც დაუპატიმრებიათ. საქართველოს სახელმწიფო უშიშროების სამინისტროს არქივში მის საქმეში ოჯახისთვის, ვითომდა, ჩამორთმეული დაბადების მოწმობა არ აღმოჩნდა, მა-

გრამ ერთმა ნიუანსმა მიიქცია ჩემი ყურადღება. პეტრე გრუზინსკის შესახებ ნათქვამია: „რომელიც თავს ასაღებს საქართველოს უკანასკნელი მეფის მემკვიდრედ“ – „который выдает себя за наследника последнего царя Грузии“ [საქართველოს სახელმწიფო უშიშროების სამინისტროს ფონდი №6. საქმე № 19818-60; საარქივო სამმართველო. ფონდი №6, საარქივო №45 285, ტომი 6/1, №78]. (იხ. სურ.10). ზემოდასახელებული ვერსიის გათვალისწინებით, ჩნდება ეჭვი: მართლა ხომ არ გაეცნო მაშინდელი შინსახკომი პეტრე ბაგრატიონი-გრუზინსკის დაბადების მონობას, რომლიდანაც ჩანს, რომ ის ორი წლის იყო, როდესაც გარდაცვლილ თავად პატრე ალექსანდრეს ძე გრუზინსკის მიანერეს შვილად?

ბ-ნი პეტრე გრუზინსკისა და შესაბამისად მისი შთამომავლების სამეფო წარმომავლობის დამადასტურებელი დოკუმენტი არ არსებობს, ეს არის ახალი გარემოება, რომელიც „მემორანდუმის“ ხელმომწერთათვის ცნობილი არ ყოფილა.

უგანათლებულეს თავად პეტრე ალექსანდრეს ძე ბაგრატიონ-გრუზინსკის პატარა თეიმურაზი (შემდგომში – პეტრე) თავის შვილად რომ ეცნო, მაშინ ეს უკანასკნელი რა გენის მატარებელიც არ უნდა ყოფილიყო, ბაგრატიონად ჩაითვლებოდა, მაგრამ ეს არ მოხდა, რის გამოც აქტუალური ხდება დნმ ტესტი. ბ-ნი ნუგზარი წლების განმავლობაში ჯიუტად უარს ამბობდა ტესტის ჩატარებაზე. როგორც გაირკვა, ის საზოგადოებას უმაღლავდა, რომ მას 2010 წელს, „ეთნოგენეტიკური კვლევის სამეცნიერო ცენტრმა“ ტესტირება ჩაუტარა, შედეგი კი მისთვის სავალალო აღმოჩნდა. ქართლ-კახეთის წარმომადგენელი ბაგრატიონების: ბაგრატიონ-მუხრანელების, თავადი ბაგრატიონ-დავითიშვილების და მოსკოვში მცხოვრები გრუზინსკების – კერძოდ, ან გარდაცვლილი ბ-ნი ევგენი პეტრეს ძე გრუზინსკის ჰაპლოჯგუფი დადგენილია და ემთხვევა ერთმანეთს. ჰაპლოჯგუფი Q1b – L939 მეტად იშვიათია, საქართველოში მხოლოდ ბაგრატიონები არიან მისი მატარებლები, რაც აადვილებს ამოცანას. საკმარისია Y-დნმ ტესტის ჩატრება, რომ ჰაპლოჯგუფის მიხედვით დადგინდეს პირის კუთვნილება ბაგრატიონთა საგვარეულოსადმი. ზემოდასახელებული ცენ-

ტრის ხელმძღვანელმა, ბ-ნმა გიორგი ანდრიაძემ სატელევიზიო გამოსვლის დროს, ნებით, თუ უნებლიედ, გასცა ის საიდუმლო, რომ ბ-ნ ნუგზარს ჩატარებული აქვს Y-დნმ ტესტი და რომ ის ქართული გენის მატარებელი აღმოჩნდა. ბ-ნი გიორგი ანდრიაძე რადიო თავისუფლებასთან კომენტარში ამბობს: „...რაც შეეხება ნუგზარ ბაგრატიონ-გრუზინსკის დნმ კვლევის შედეგებს, ეს კონფიდენციალური ინფორმაციაა ბაგრატიონებსა და ჩემ შორის. ვადასტურებ, რომ მას აქვს უძველესი ქართული გენი“. ეს ნიშნავს, რომ მისი დნმ-ი ისეთივე ჰაპლოჯგუფს ეკუთვნის, როგორსაც საქართველოს მოსახლეობის უმეტესობის დნმ-ი და არა საქართველოში უიშვიათეს ჰაპლოჯგუფს – Q1b – L939, რომლის მატარებლებიც საქართველოში მხოლოდ ბაგრატიონები ჩანან.

„მემორანდუმის“ შედგენისა და ხელმოწერის დროს, 2006 წელს, ბ-ნ ნუგზარ ბაგრატიონი-გრუზინსკის Y-დნმ ტესტი ჩატარებული ჯერ არ ჰქონია. „მემორანდუმის“ ხელმომწერებმა არ იცოდნენ, რომ ის ბაგრატიონთა საგვარეულოს არ მიეკუთვნება. ეს არის ახალი გარემოება.

არც დოკუმენტების და არც დნმ-ის მიხედვით ბ-ნი ნუგზარ ბაგრატიონი-გრუზინსკი ბაგრატიონი არ არის და ყველა მისი პრეტენზია უსაფუძვლოა.

ეს არგუმენტი სრულიად საკმარისია „ბაგრატოვანთა სახლის“ 2006 წლის მემორანდუმის გასაუქმებლად, მაგრამ სხვა გარემოებებსაც გავაცნობთ მკითხველს.

„ბაგრატოვანთა სახლის“ 2006 წლის მემორანდუმი ბ-ნი იოსებ ბიჭიკაშვილის შედგენილია, რასაც თავადაც არ უარყოფს. ახალ გარემოებად უნდა ჩაითვალოს ის ფაქტი, რომ მან გააყალბა მნიშვნელოვანი დოკუმენტი – საქართველოს მთავარმმართველი ნ. ფ. რტიშჩევის 1813 წლის პატაკი, რომლის დედანისეული ტექსტი მემორანდუმზე ხელმომწერებს ნანახი არ ჰქონიათ. ხსენებული დოკუმენტიდან „მემორანდუმში“ ამონარიდის თარგმანი დამახინჯებულად და კონტექსტიდან ამოგლეჯილად არის დამონმებული: „ქართლ-კახეთის, იმერეთისა და სამეგრელოს სამეფო თუ სამთავრო გვარეულობის წარმომადგენლები მუდმივად ცდილობენ საქართველოს სამეფოს აღდგენას. მათი

გადანყვეტილებით მეფე გიორგი XII-ის შვილები დავით (XII) ბატონიშვილი უნდა გამეფებულიყო ქართლ-კახეთში, ხოლო იოანე ბატონიშვილი – იმერეთში“. ამონარიდი ბრჭყალებში ზის, მითითებულია წყარო „(Российский Центральный Государственный Военно-Исторический Архив (РЦГВИА), фонд ВУА, дело 4270 (1813 г.) – Докладная записка Главноуправляющего Грузией, генерал-лейтенанта Н. Ф. Ртищева)“ [„ბაგრატიონთა სახლის“ 2006 წლის მემორანდუმი, წიგნში: „საქართველოს სამეფო სახლის კანცელარია“, „ბაგრატიონები სამეფო ტახტის მემკვიდრე“, თბ., 2016, გვ. გვ.228, 229.]. აქ აშკარა შეუსაბამობას ვხედავთ: ჯერ საუბარია საქართველოს ტახტის აღდგენაზე, ანუ საქართველოს გაერთიანებაზე და ამავე დროს, დაკონკრეტებულია ორი სამეფოს მეფობის ორი კანდიდატის ვინაობა: მეფე გიორგი XII-ის შვილები – დავით (XII) და იოანე ბატონიშვილები. მემორანდუმში მოყვანილი ამონარიდის გადამოწმება მხოლოდ მას შემდეგ გახდა შესაძლებელი, რაც რუსეთის სამხედრო-საინტორიო არქივიდან დოკუმენტის ასლი მივიღე. დედანში ნათქვამი ყოფილა: „Князь Палавандов объявил мне зделанныя им вовсе время (?) свои замечания что некоторыя из членов царского Грузинского, Имеретинского и Мингрельского домов неперестовая помышлять о царствовании постановили **якобы** между собою, чтобы царевичу Давыду управлять Грузиею а царевичу Иоану Имеретию, и в 1811 году царевич Иоанн отправляя в Грузию бывшего при нем в Санкт-петербурге восем лет высланного князя Зазу Андроникова снабдил его деньгами для приведения в действие своих предприятий“ [Российский Центральный Государственный Военно-Исторический Архив (РЦГВИА), фонд ВУА, дело 4270 (1813г.) Докладная записка Главноуправляющего Грузией, генерал-лейтенанта Н. Ф. Ртищева, с. 5] (იხ. სურ.№11). სიტყვა-სიტყვითი თარგმანი: „თავადმა ფალავანდოვმა გამომიცხადა მის მიერ სხვადასხვა დროს გაკეთებული შენიშვნები, რომ საქართველოს, იმერეთისა და სამეგრელოს სამეფო სახლების ზოგმა წარმომადგენლებმა, არ წყვეტდნენ რა მეფობაზე ფიქრს, **ვითომდა**, ურთიერთმორის დაადგინეს, რომ ბატონიშვილმა დავითმა მართოს საქართველო (ქართლ-კახეთი – მ.ხ.), ხოლო ბატონიშვი-

ილმა იოანემ – იმერეთი, და 1811 წელს ბატონიშვილმა იოანემ გაისტუმრა რა საქართველოში სანკტ-პეტერბურგში რვა წელი თავისთან მყოფი, გადასახლებული თავადი ზაზა ანდრონიკოვი, მოამარაგა იგი ფულით თავისი წამოწყებების მოქმედებაში მოსაყვანად“. ახლა კი შევადართ ი. ბიჭიკაშვილისეულ თარგმანს. დედანში სამეგრელოს სამთავრობო სახლის წევრები შეცდომით მიკუთვნებული და გაიგივებული არიან სამეფო სახლის წევრებთან, რაც ი. ბიჭიკაშვილმა თვითნებურად ჩაასწორა და ჩაუმატა: „თუ სამთავრო გვარეულობის წარმომადგენლები.“ მან ციტატაში ასევე დაამატა „მეფე გიორგი XII-ის შვილები დავით (XII)...“ უფრო მნიშვნელოვანია, რომ დედანში „საქართველოს სამეფოს აღდგენა“ ნახსენები არ არის. ეს ი. ბიჭიკაშვილმა თავად ჩაუმატა. ამავე დროს, მან თარგმანში გამოტოვა სიტყვა ЯКОНЫ (თითქოს, ვითომდა), რომელიც იმაზე მიუთითებს, რომ თავად ნ. ფ. რტიშჩევი არ იყო დარწმუნებული იმ ინფორმაციის სისწორეში, რომელსაც ზემდგომს მოახსენებდა. ნ. ფ. რტიშჩევის დაეჭვების გამომხატველი სიტყვის მიზანმიმართულად გამოტოვებით, ი. ბიჭიკაშვილმა ინფორმაციას მტკიცებითი ფორმა მიანიჭა. გავარკიოთ ინფორმაციის არასაიმედოობის მიზეზი. ნ. ფ. რტიშჩევი თავის მოხსენებით ბარათში გადმოგვცემს თავადი ფალავანდოვის დასმენას, რომელშიც დასახელებული ფაქტები არც ერთ სხვა დოკუმენტში არ გვხვდება. დოკუმენტის დედნიდან ჩანს, რომ ფალავანდოვს იოანე ბატონიშვილთან ერთად, თავადი ზაზა ანდრონიკაშვილი და სხვებიც დაუბეზლებია. ნუთუ დასაჯერებელია, რომ იოანე ბატონიშვილი იმერეთის ტახტის მიტაცებას აპირებდა მაშინ, როდესაც იმერელი ბატონიშვილები არსებობდნენ? გავიხსენოთ საქართველოს გაერთიანების მის მიერ შედგენილი პროექტი: „და არც ეს იქმნება ურიგო და მართლა ქვეყნის შესამატი საქმე, თუ რითაც ღონით შეიძლებოდეს თანხმობა იმერთა და ქართველთა მეფეთა შორის, რომელ შეერთდნენ ეს სახედ: ოდეს ერთ-ერთი მეფე გარდიცვალოს ქართლისა ანუ იმერეთისა უწინ, დაშთომილი მეფე დასონ საზოგადოდ ქართველთა და იმერთა შემდგომ მეფისა. იყოს მიმოგდებით: ხან აქეთური მეფის ძე და ხან იქითური მეფის ძე დაჯდებოდნენ მეფეთ, შემ-

დგომად გარდაცვალებისა მეფისა... [იოანე ბაგრატიონი, სჯულ-დება (ქართლ-კახეთის სამეფოს სახელმწიფოებრივი რეფორმის პროექტი), თბ., 1957, გვ. 33]. იოანე ბატონიშვილი თანაბარ პატივს მიაგებდა ქართლ-კახეთის და იმერეთის სამეფო ტახტის მემკვიდრეებს და ერთიან საქართველოში მათ მონაცვლეობით გამეფებას ვარაუდობდა. შესაძლოა, ეს პროექტი არარეალური იყო, მაგრამ იმერეთის ტახტის მემკვიდრეთა იგნორირებას არ გულისხმობდა. ფალავანდოვის დასმენის გარდა, სად, რომელ საბუთში ნახა ი. ბიჭიკაშვილმა, რომ იოანე ბატონიშვილი 1810-იან წლებში, იმერეთის ტახტის დაკავებას აპირებდა?

ახლა თავადი ფალავანდოვის ვინაობა დავადგინოთ. ჩემი აზრით, ეს ის იასე ფალავანდიშვილი უნდა იყოს, რომელმაც მოგვიანებით, 1832 წლის შეთქმულება გასცა [მანანა ხომერიკი, „1832 წლის შეთქმულების მონაწილე ბერი ფილადელფოს კიკნაძე“, თბ., 1999, გვ. 84]. იქამდე კი დეზინფორმაციით იყო გატაცებული და დაკავებული. ახალგაზრდობაში ის ახალციხეში ჩავიდა, სადაც თავისი ევროპული ჩაცმულობის გამო, ჯაშუშად მიიღეს, მაგრამ ვახტანგ ბატონიშვილმა დაიცვა და თან წაიყვანა ტრაპიზონში. აქედან იასე 1826 წელს ჩავიდა სტამბოლს და რუსეთის რწმუნებულს ოდესაში გამგზავრება სთხოვა, რათა იქ სამხედრო საიდუმლო გაემხილა. ოდესაში იასემ თავის ჩვენებაში განმარტა, რომ დადიანს საიდუმლო კავშირი ჰქონდა ოსმალეთში მყოფ ვახტანგ ბატონიშვილთან. მისი დასმენის სიცრუე დადგინდა [მ. ბერძნიშვილი, „მასალები XIX საუკუნის პირველი ნახევრის ქართული საზოგადოებრიობის ისტორიისათვის“, თბ., 1983, გვ. 190]. 1832 წლის შეთქმულების მონაწილე ვახტანგ ორბელიანმა განაცხადა: „ფალავანდოვმა თქვა, მე თუ დავინახე ვისიმე ხელით ნაწერი, მაშინვე მოვამსგავსებ: ამიტომ ალექსანდრე ბატონიშვილთან გასაგზავნ ნერილებზე ყველა თავადის ხელმოწერას შევძლებო... [სეა, ფონდი 1457, რვეული XV, 2800]. იმ შემთხვევაშიც კი, თუ ზემოხსენებულ პატაკში სხვა ფალავანდოვი იგულისხმება, რტიშჩევი მაინც მხოლოდ მის დასმენას იმეორებს და თავად არაფერს ამტკიცებს.

ამრიგად, დოკუმენტის დედნიეულ ენაზე გაცნობის მეშვეობით, დადგინდა ახალი გარემოება. ი. ბიჭიკაშვილმა ფალავანდო-

ვის (1813 წლის) დასმენა, რის მიმართაც თვით საქართველოს მთავარმმართველი ნ. ფ. რტიშჩევი სკეპტიკურად იყო განწყობილი, ამ უკანასკნელის მტკიცეობადა გაასაღა, ისტორია დაამახინჯა და 2006 წლის მემორანდუმზე ხელმომწერები შეცდომაში შეიყვანა. და მაინც, რაში დასჭირდა ი. ბიჭიკაშვილს ნ. ფ. რტიშჩევის მოხსენებითი ბარათის გაყალბება? 2006 წლის „მემორანდუმში“ ვკითხულობთ: „მე-XIX (სწორია – XIX- მ.ს.) – საუკუნის პირველ მეოთხედში საქართველოში რამდენიმე აჯანყებამ იფეთქა. ყველა ამ აჯანყების ორგანიზატორები, რომლებიც მიზნად საქართველოს სამეფო ტახტის აღდგენას ისახავდნენ, მეფობის კანდიდატებად ყოველთვის ბაგრატიონთა სამეფო ოჯახის წარმომადგენლებს ასახელებდნენ, კერძოდ საქართველოს მთავარმმართველის (სწორია – მთავარმმართველის – მ. ს.) ნ. ფ. რტიშჩევის (1812-1816) ცნობის თანახმად...“ ამას მოსდევს ის ამონარიდი, რომელსაც უკვე გავეცანიტ და რომლის მიხედვითაც ისე გამოდის, თითქოსდა იმერეთშიც მხოლოდ ბაგრატიონთა ქართლ-კახეთის შტოს წარმომადგენლების გამეფებას ცდილობდნენ. (ი. ბიჭიკაშვილმა 2016 წელს დასტამბულ ნაშრომში კიდევ უფრო დააკონკრეტა, რომ XIX საუკუნის პირველ მეოთხედში, საქართველოში მომხდარი ყველა აჯანყების ორგანიზატორები, მეფობის კანდიდატებად ყოველთვის ბაგრატიონთა სამეფო ოჯახის, ერეკლე II-ისა და გიორგი XII-ის წარმომადგენლებს ასახელებდნენ [„ბაგრატიონთა სახლი“, ი. ბიჭიკაშვილი, „ბაგრატიონები. საქართველოს სამეფო დინასტია და მისი განშტოებები“, თბ., 2016, გვ. 30]). შეგვიძლია ვთქვათ, რომ „მემორანდუმში“ უკვალოდ არის გამქრალი იმერეთის 1810 წლის აჯანყება, რომელიც იმერეთის მეფის, სოლომონ II-ის ტახტიდან ჩამოგდებას მოჰყვა, სწორედ მის დაბრუნებას ისახავდა მიზნად და არა ერეკლე II-ის და გიორგი XII-ის ოჯახის წარმომადგენლების გამეფებას. ეს ახალი გარემოება არ არის. საყოველთაოდ ცნობილია, რომ 1810 წელს იმერეთი თავისი მეფის, სოლომონ II-ის დასაბრუნებლად იბრძოდა [მანანა ხომერიკი, „იმერეთის სამეფოს გაუქმება, 1819-1820 წლები აჯანყება და იმერეთის ბაგრატიონები“, თბ., 2012, გვ. გვ. 140-162]. 1810 წლის 10 ივნისს, სიმონოვიჩი გენ. ტორმასოვს ქუთაისიდან სწერდა, რომ როგორც აღმოჩნდა,

მთელ ხალხს უკიდურესად სურს, კვლავ სოლომონი ჰყავდეს მეფედო. ოლონდ კი კვლავ სოლომონი გაემეფებინათ, იმერლები იმის პირობასაც კი იძლეოდნენ, რომ მისი სიკვდილის შემდეგ მეფედ აღარავის დასვამდნენ [Акты, т. IV, № 365, с. 287]. 2012 წელს დასტამბული ნაშრომის „საქართველოს ისტორია ოთხ ტომად“ IV ტომის ერთ-ერთი ქვეთავი ასეა დასათაურებული: „რუსეთის აგრესიის გაფართოება დასავლეთ საქართველოს მიმართულებით. იმერეთის მეფე სოლომონ II ქართული სახელმწიფოებრიობის შენაჩუნებისათვის ბრძოლის სათავეში“ [„საქართველოს ისტორია ოთხ ტომად“, ტ. IV, თბ., 2012, გვ. 16].

თურქეთში, პრემიერ-მინისტრის ოსმალურ არქივში, მივაკვლიე იმერელი თავადების მიერ მეფე სოლომონისთვის გაგზავნილ წერილებს: „ქ. ღმერთმან მათის უმაღლესობის სრულიად იმერთა მეფის სოლომონის ჭირი მისცეს მათს ერდგულს ყმას იმერეთის თავადს ერთობით წულუკიძეს, აგიაშვილს, მიქელაძეს, ნიჟარაძეს, ლორთქიფანიძეს და სხვას ერთობით იმერეთის ხალხს. ჩვენს ხელმწიფეს ვთხოვთ წყალობას თქვენის ბედნიერათ ბრძანების ამბავი გვიბრძანოთ... თუ ძალით მოხვალთ კაცობას და თქვენზედ ჩვენს ერდგულობას მაშინ გამოვანჩეთ... [თურქეთის პრემიერ-მინისტრის ოსმალური არქივი, HAT 1105]. წერილს დარტყმული აქვს შვიდი ბეჭედი. უთარილოა. 1814 წელს უნდა იყოს დაწერილი, რადგან იმავე არქივში აღმოჩნდა 1814 წლით დათარიღებული მსგავსი შინაარსის წერილები. 4 აპრილს მანუჩარ დადიანი სწერს მეფეს, რომ ხალხს უკვირს, რატომ არ ჩამოდის ის ფოთში. იმავე დღეს არის გაგზავნილი „გურიის ხალხის თხოვნა იმერეთის მეფისადმი“, ბეჭედდასმული და ხელმოწერილი: „ჩვენამდე მოაღწია ახალმა ამბავმა ჩვენს ქვეყანაში თქვენი მომავალი ჩამოსვლის შესახებ. ჩვენ ყველანი, თავადაზნაურობა და ღარიბები შევიკრიბეთ გარკვეულ ადგილზე და ველოდებით თქვენს ბრძანებებს. რას გვიბრძანებთ? თუ თქვენ დაბრუნება გსურთ, ჩვენ მზად ვართ თქვენი ბრძანება შევასრულოთ, პატივი გცეთ და ერთგულება გიჩვენოთ. თქვენი ყველა ქვეშევრდომი მზად არის თავი განიროს თქვენთვის...“ [თურქეთის პრემიერ-მინისტრის ოსმალური არქივი, HAT 1105/446615-F]. 1814 წლის 18 მაისს, მეფე სოლომონის ამაღლის

წევრებს სულთნისთვის ბეჭედდასმული და ხელმოწერილი წერილები გაუგზავნიათ, რაც ოსმალურ არქივში აღმოჩნდა დაცული: „... ჩვენ ყველანი მეფე სოლომონის მორჩილნი და ერთგულნი ვართ...გთხოვთ მიიღოთ ჩვენი თხოვნა. გარდა ამისა, მეფის სიძე და წარჩინებული – მალხაზი, ზეპირად გადმოგცემთ ამ საკითხებს. ჩვენ ველოდებით თქვენს წყალობას“ [თურქეთის პრემიერ-მინისტრის ოსმალური არქივი, HAT 1105/446614-D]. როგორც ოსმალური დოკუმენტებიდან ჩანს, მეფეს გამოწვევა მიუღია და ფოთში ჩასულა. 1814 წლის 19 აგვისტოთი დათარიღებულ წერილში, რომელიც თურქული მხარის წარმომადგენელს ეკუთვნის, ნათქვამია: „...ქართველი ხალხი ზემოხსენებულ მეფეს უჭერს მხარს... ხსენებული მეფე ამჟამად ფოთში იმყოფება და უდიდებულესობის ბრძანებას ელოდება“ [თურქეთის პრემიერ-მინისტრის ოსმალური არქივი, HAT 1105/446615-D]. მთელი ეს საარქივო მასალა იმაზე მეტყველებს, რომ იმერლები არ ივინწყებდნენ თავის მეფე სოლომონს.

მეფე სოლომონ II 1815 წელს, დევნილობაში გარდაიცვალა. ერთ იმავდროულ ოსმალურ დოკუმენტში ნათქვამია: „საგანგებო სიგელი ადრევე, სამი თუ ოთხი წლის წინ, განსვენებულ მეფეს მისი ფუნქციების ვადის გასაგრძელებლად გაეგზავნა ბენჭთან ერთად“ [თურქეთის პრემიერ-მინისტრის ოსმალური არქივი, HAT 1105/44599]. სოლომონი გარდაცვალებამდე მეფედ რჩებოდა. **„მემორანდუმში“ წმინდანი მეფის, სოლომონ II-ის იგნორირება მიუტყვებელი შეცდომაა.** როგორც ჩანს, „მემორანდუმზე“ ხელმოწერილებმა „ბაგრატიონთა სახლისადმი“ პატივისცემის გამო, დოკუმენტში მოყვანილი ფაქტების გულდასმით გადამოწმება საჭიროდ არ ჩათვალეს, რაზედაც სხვა მაგალითებიც მეტყველებენ.

2006 წლის „მემორანდუმში“ დასახელებულ პერიოდში, ანუ XIX საუკუნის I მეოთხედში მოხდა აგრეთვე იმერეთის 1819-1820 წლების აჯანყება. ცნობილი ფაქტია, რომ აჯანყებულებმა მეფე ერეკლეს ვაჟს, ალექსანდრე ბატონიშვილს შესთავაზეს მეფობა, მაგრამ მას ეს წინადადება არ მიუღია. 2006 წელს შედგენილ დოკუმენტში, ობიექტური მიზეზის გამო, ვერ აისახებოდა ის ახალი ინფორმაცია, რომელიც მოგვიანებით, 2012 წელს გამოვაქვეყნე.

კეროდ, ახალი გარემოებაა, რომ აჯანყებულთა ნაწილის მიერ 1820 წელს იმერეთის მეფედ გამოაცხადებული ვახტანგ ბაგრატიონი (მეფე დავით II-ის უკანონო შვილის, როსტომ ბატონიშვილის ვაჟი), თურქეთში იძულებით გადახვეწის შემდეგ, სულთანმა იმერეთის მეფედ დაამტკიცა [სეა, ფონდი 2, აღწერა 1, საქმე 1008; სეა, ფონდი 1449, აღწერა 1, საქმე 397; Акты, т. VII, ч. I, №816; „История Войны и Владичества Русских на Кавказе“ Н. Дубровина, т. VI, с.426; „Утверждение Русскаго Владычества на Кавказе“, Т. III-й. Часть 2-я. Под редакцией генерал-майора Потто, Тифлис, 1904, с.526; თურქეთის პრემიერ-მინისტრის ოსმალური არქივი, BOA. C. HR. 175/8737; თურქეთის პრემიერ-მინისტრის ოსმალური არქივი, HAT 1091/44307-№ (თან დართული); მ. ხიმერიკი, „იმერეთის დე იურე მეფე ვახტანგ ბაგრატიონი“, თბ., 2012]. ეს და სხვა ფაქტები მეტყველებენ, რომ 1819-1820 წლების იმერეთის აჯანყებაში, მთავარ როლს იმერეთის ბაგრატიონები ასრულებდნენ.

„მემორანდუმში“ ვკითხულობთ: „ისტორიული და პოლიტიკური ტრადიციების მნიშვნელობის მომდევნო მეფური შტო არის – იმერეთის ბაგრატიონთა შტო“. სწორედ ამ შტოსთან დაკავშირებით ვხვდებით „მემორანდუმში“ წინასწარ განზრახულ სიყალბეს: „იმერეთის სამეფოს სათავე დასდო საქართველოს მეფის ალექსანდრე I დიდის ძმისშვილმა ბაგრატ -VI (II)-მ XV ს. შუა წლებში. მეფე ბაგრატ VI-ის (1466-1578) პირდაპირი შთამომავლები არიან – **(იგულისხმება ერთზე მეტი პირი, აქ კი ერთი პირი სახელდება – მ. ხ.)** 1900 წელს ვარშავის გენერალ-გუბერნატორი **(რა მოხდა 1900 წელს? – მ.ხ.)**, უგანათლებულესი თავადი ალექსანდრე კონსტანტინეს ძე იმერეტინსკი (1837-1900), რომლის გარდაცვალების შემდეგ, გვარში უფროსობა გადაეცა მეფე სოლომონ I-ის (1752-1784) ძმის – ალექსანდრეს ძე ბაგრატ ბატონიშვილის (1740-1800) შთამომავალს უგანათლებულეს თავად დავით ბაგრატიონ-იმერეტინსკის (1894-1937), რომლის ასული ბატონიშვილი და უგანათლებულესი თავადი, მისი აღმატებულება ნინო ბაგრატიონი (დ. 1915) თბილისში ცხოვრობს და „ბაგრატოვანთა სახლის“ წინამძღოლია“ [„ბაგრატოვანთა სახლის“ 2006 წლის მემორანდუმი“, წიგნში: კ. ქორიძე,

ი. ბიჭიკაშვილი, „საქართველოს სამეფო სახლის კანცელარია, ბაგრატიონები, სამეფო ტახტის მემკვიდრე“, თბ., 2016, გვ. 231]. დავიწყოთ იმით, რომ იმერეთის ბაგრატიონთა ყველა წარმომადგენელი მეფე ბაგრატ VI-ის პირდაპირი შთამომავალია. თუ ავტორს იმის თქმა უნდა, რომ ალექსანდრე იმერეთისკი უფროსი იყო ბაგრატის შთამომავლებში, მაშინ ეს შეცდომაა, რადგან იმერეთისკეები უმცროსი შტოს წარმომადგენლები იყვნენ. გვარში უფროსობა განპირობებული იყო არა ბაგრატ VI-ის, არამედ კონსტანტინე ბატონიშვილის „პირდაპირი შთამომავლობით“. იმერეთის ბოლო მეფემ, სოლომონ II-მ თავის მემკვიდრედ წინამორბედი მეფის, დავით II-ის (გიორგი VII-ის ძის) შვილი – კონსტანტინე ბატონიშვილი გამოაცხადა, რაც „მემორანდუმის“ შემდგენლებმა არ ახსენეს და მეფე სოლომონის სურვილი საკუთარი სურვილით შეცვალეს. სწორედ ამ კონსტანტინედან მოდიან იმერეთისკეები. **„მემორანდუმში“ დაფიქსირდა ქ-ნი ნინოს მამისთვის – უგანათლებულეს თავად დავითისათვის გვარში უფროსობის გადაცემის მცდარი ვერსია**, და თანაც, არა ბაგრატიონის, არამედ ბაგრატიონ-იმერეთისკის გვარით. ვარშავის გენერალ-გუბერნატორი, ალექსანდრე იმერეთისკი იყო კონსტანტინე ბატონიშვილის უმცროსი, მესამე ვაჟი. მისი გარდაცვალების დროს, ანუ 1900 წელს, ცოცხლები იყვნენ მისი უფროსი ძმის, კონსტანტინე კონსტანტინეს ძის შთამომავლები: 1. შვილი – ვლადიმერი, რომელიც მოგვიანებით, 1902 წელს გარდაიცვალა. 2. კონსტანტინეს უფროსი შვილი, მიხეილი იმ დროს უკვე გარდაცვლილი იყო, მაგრამ მას ჰყავდა შვილები: გიორგი (1872-1954), ალექსანდრე (1875-1906), ნინო (1870-1952) და თამარი (1873-1954). 3. გიორგი მიხეილის ძეს სამი ვაჟი ეზრდებოდა: გიორგი (1897-1972), კონსტანტინე (1898-1978) და მიხეილი (1900-1975). საკითხავია, იმერეთისკეების ოჯახს, რომელსაც 1900 წელს, გვარის გამგრძელებელი საკმაოზე მეტი ჰყავდა, ვინ ჩამოართმევდა გვარში პირველობას? მათი წინაპარი კონსტანტინე ბატონიშვილი (მეფე დავით II-ის შვილი) ხომ სოლომონ II-ის მიერ თავის მემკვიდრედ იყო აღიარებული, რაც თავის დროზე, რუსეთის მთავრობამაც დაადასტურა. როგორც ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე იმერეთისკის ნაშრომიდან [H. K.

Имеретинский, Багратиды в России, ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ხელნაწერი ROS, 637] ჩანს, მან და ცხადია, მისი ოჯახის წევრებმა, თავადმა იმერეტინსკებმა, ბაგრატ ბატონიშვილის და მისი შთამომავლების არსებობის შესახებაც კი არაფერი იცოდნენ. ვარშავის გენერალ-გუბერნატორის სიკვდილის შემდეგ, ბაგრატიონ-იმერეტინსკის გვარი კიდევ იმ მიზეზის გამო ვერ გადაეცემოდა იმერეთში მცხოვრებ დავით ალექსანდრეს ძე ბაგრატიონს, რომ გარდაცლილი იმერეტინსკის გვარს ატარებდა. ბაგრატიონ-იმერეტინსკები კი სოლომონ I-ის შვილიშვილის, გიორგი „ბუშის“ შთამომავლები იყვნენ. მათ თავისი გვარის გამგრძელებელი ვაჟი ჰყავდათ და იმპერატორის მიერ 1837 წელს მინიჭებული გვარი არავისთვის გადაუციათ. გვარების, თუ გვარში პირველობის გადაცემა ასე მარტივად არ ხდებოდა. ქ-ნი ნინო ბაგრატიონის მამის, დავით ალექსანდრეს ძის გვარი ბაგრატიონი იყო და არა ბაგრატიონ-იმერეტინსკი და ის იმერეთის ბაგრატიონებში უფროსი არ ყოფილა. თავის თანადროულ დოკუმენტებში, დავითი – ბაგრატიონის გვარს ატარებს, მაგ., 1912 წლის საბუთში იხსენიება „უგანათლებულესი თავადი დავით ალექსანდრეს ძე ბაგრატიონი“ [ქუთაისის ცენტრ. არქივი, ფონდი 22, საქმე 7188, ფ. 26]. 1910-ან წლებში, დავითს დაგირავებული ჰქონდა სოფლის მამულიც და ქუთაისში მდებარე ძველი სახლიც. 1918 წლის 9 დეკემბერს ის წერს თხოვნას: „ქუთაისის მიხეილის საადგილმამულო ბანკის გამგეობას. თხოვნა დავით ალექსანდრეს ძე ბაგრატიონისაგან“ [ქუთაისის ცენტრ. არქივი, ფონდი 22, საქმე 7188, ფ. 28]. არსებობს ვერსია, თითქოსდა, საბჭოთა პერიოდში მან გვარი შეიცვალა და ჩეკიშვილი გახდა, თუმცა ამის დამადასტურებელი დოკუმენტები ჩვენ არ გვინახავს. ცნობილი ისტორიკოსი ნიკო ბერძენიშვილი წერს, რომ ღვანკითში ვასო კორტმა ღირსშესანიშნავად მიიჩნია ბაგრატიონის ნაბუდარის ჩვენება და დავითის შესახებ ასეთი ცნობა მიანოდა: „გვარიც გადაიკეთაო. ამბობენ, ჩეკიშვილად დაინერაო...“ [ნ. ბერძენიშვილი, „საქართველოს ისტორიის საკითხები“, ნ. II თბ., 1964, გვ.5]. (დავით ბაგრატიონის ჩეკაში მუშაობის ფაქტი დასტურებდება ისტორიკოს ნ. კირთაძის მიერ გამოქვეყნებული მ. კოლუაშვილის 1924 წლის და-

კითხვის ოქმიდან [ნ. (ელისაბედ) კირთაძე, „1924 წლის აჯანყება საქართველოში“, ქუთაისი, 1996, გვ.315]. აგრეთვე, ქ-ნ ბაბო დადიანის მოგონებებიდან [ბ. დადიანი, „მოგონებათა დღიურები“, თბ., 2008, გვ. 47] და სხვა. ამჟამად, ამონარიდებს აღარ მოვიტან). დავით ბაგრატიონი 1937 წელს მაინც დახვრიტეს. დახვრეტილთა სიაში ის შეყვანილია თავისი ნამდვილი სახელითა და გვართ: ბაგრატიონი დავით ალექსანდრეს ძე. დახვრეტის თარიღი – 30 სექტემბერი, 1937 წელი [საქართველოს სახელმწიფო უშიშროების სამინისტროს საარქივო სამმართველო, ფონდი 12].

„მემორანდუმში“ არ არის ნახსენები ის ფაქტი, რომ 1804 წელს, ე. წ. „ელაზნაურის ხელშეკრულებაში“, რომლითაც იმერეთის სამეფოს რუსეთის მფარველობაში შესვლა გაფორმდა, მეფე სოლომონ II-მ ტახტის მემკვიდრეობის საკითხზე თავისი ნება გამოხატა: „ელაზნაურის ტრაქტატის“ მე-2 მუხლში მეფე სოლომონ II აცხადებდა, რომ იმ შემთხვევაში, თუ ღმერთი არ მისცემდა „მამობრისა სქესისა“ შთამომავალთ, მაშინ მის შემდგომ მეფის ძეს „კონსტანტინეს დავითის ძეს და მისთა შთამომავლობასა“ უნდა ესარგებლათ იმერეთის მეფობის უპირატესობით [ი. დოლიძე, „ქართული სამართლის ძეგლები“, ტ. II, თბ., 1965, გვ.561]. დავით ბაგრატიონის (ქ-ნი ნინო ბაგრატიონის მამის) სიცოცხლეში (1894-1937), იმერეთის ტახტის მემკვიდრე თავადი იმერეტინსკების შტოში, არსებობდნენ შთამომავლები მამრობითი ხაზით. დავითი კი ტახტის მემკვიდრედ არავის უღიარებია. ხელშეკრულების მე-2-ე მუხლი იმითაც არის საყურადღებო, რომ ტახტის მემკვიდრეებად მხოლოდ მამრობითი სქესის წარმომადგენლები არიან მიჩნეული. მამრობითი ხაზით, ტახტის ნამდვილი მემკვიდრის, კონსტანტინე ბატონიშვილის უკანასკნელი შთამომავალი – კონსტანტინე გიორგის ძე იმერეტინსკი 1978 წელს გარდაიცვალა, რის შემდეგაც იმერეთის სამეფო ოჯახის უფროსობა მამრობითი ხაზით ირაკლი ბაგრატიონზე (1925-2013) გადავიდა, (რომლის მამა გრიგოლ როსტომის ძე 1937 წელს დახვრიტეს), ხოლო მისი გარდაცვალების შემდეგ, მის შვილიშვილზე – ირაკლი დავითის ძე ბაგრატიონზე, ვისაც მამამ დაუთმო ეს სტატუსი.

მას შემდეგ, რაც „მემორანდუმში“ იმერეთის სამეფო სახლის უფროსობის შესახებ მცდარი ვერსია დაკანონდა, რომლის თანახმად, ქ-ნი ნინო ბაგრატიონის მამაზე გვარში უფროსობა 1900 წელს, ვარშავის გენერალ-გუბერნატორი ალექსანდრე იმერეტინსკის გარდაცვალების შემდეგ გადავიდა. ი. ბიჭიკაშვილი, როგორც ჩანს, ამ ვერსიის არადამაჯერებლობას მიხვდა. მას არავითარი განცხადება არ გაუკეთებია, „მემორანდუმის“ ხელმომწერნი არ გაუფრთხილებია, ისე შეთხზა ახალი ვერსია. თავის ახალ ნაშრომში ი. ბიჭიკაშვილი წერს: „1810 წლის ანექსიისა და 1815 წელს მეფე სოლომონ II-ის უშვილოდ გარდაცვალების შემდეგ, იმერეთის სამეფო სახლში უფროსობა გაგრძელდა მეფე სოლომონ I-ის შთამომავლებით, კერძოდ, ბატონიშვილი ალექსანდრე გიორგის ძე ბაგრატიონ-იმერეტინსკით (1815-1862). **ელაზნაურის ხელშეკრულების მე-2 პუნქტი გაუქმდა და შეიცვალა? – მ.ხ.** შემდგომ, მის ძმისშვილზე, ალექსანდრე ალექსანდრეს ძეზე (1880-1901) და ამ უკანასკნელის უშვილოდ გარდაცვალების შემდეგ 1901 წელს, უფროსობა იმერეთის სამეფო სახლში გადავიდა მეფე სოლომონ I-ის (1752-1784) უმცროსი ძმის – ბაგრატ ბატონიშვილის (1740-1800) შთამომავალზე, ბატონიშვილ დავით ალექსანდრეს ძე ბაგრატიონ-იმერეტინსკიზე (1894-1937), რომლის ასული, მისი სამეფო უმაღლესობა ბატონიშვილი ნინო ბაგრატიონი (1915-2009) თბილისში ცხოვრობდა და „ბაგრატოვანთა სახლს“ სათავეში ედგა 1995-2009 წლებში“ [ი. ბიჭიკაშვილი, „ბაგრატიონები. საქართველოს სამეფო დინასტია და მისი განშტოებები“, თბ., 2016, გვ. 34]. სად დაიკარგა ვარშავის გენერალ-გუბერნატორი? ი. ბიჭიკაშვილის ახალ ვერსიაში მისთვის ადგილი არ დარჩა! ახლა გამოდის, რომ უგანათლებულეს თავად ბაგრატიონზე, ან როგორც ი. ბიჭიკაშვილი უწოდებს, „ბატონიშვილ დავით ალექსანდრეს ძე ბაგრატიონ-იმერეტინსკიზე“ გვარში უფროსობა ალექსანდრე კონსტანტინეს ძე იმერეტინსკის (1837-1900) გარდაცვალების შემდეგ, 1900 წელს კი არ გადასულა, არამედ ალექსანდრე ალექსანდრეს ძე ბაგრატიონ-იმერეტინსკის (1880-1901) „უშვილოდ გარდაცვალების“ შემდეგ, 1901 წელს. აქ უადგილო არ იქნება გავიხსენოთ, რომ „ბაგრატოვანთა სახლის“ 2001 წლის განცხა-

დების თანახმად, ბაგრატიონ-იმერეტინსკების შტო, რომელიც სოლომონ I-ის უკანონოდ შობილი შვილიშვილისგან მომდინარეობდა, ტახტის მემკვიდრე არ ყოფილა [„ბაგრატიონთა სახლის“ შენიშვნები სტატიაზე „სრულიად საქართველოს“ გამო“. აღმანახში „ბაგრატიონნი“, თბ., 2001, გვ.24]. ახლა კი ი. ბიჭიკაშვილი ამტკიცებს, რომ მეფე სოლომონ II-ის შემდეგ, იმერეთის სამეფო სახლში უფროსობა მეფე სოლომონ I-ის შთამომავლებით გაგრძელდა. ამ განცხადების დამადასტურებელი საბუთი არ არსებობს.

ი. ბიჭიკაშვილი ასევე ამტკიცებს, რომ ალექსანდრე ალექსანდრეს ძე ბაგრატიონ-იმერტინსკი 1901 წელს გარდაიცვალა, თუმცა ამკარაა, რომ მისი გარდაცვალების შესახებ არავითარი ინფორმაცია არ გააჩნია. ეს ნათლად ჩანს მის მიერ შედგენილი გენეალოგიური ტაბულიდან და კომენტარებიდან, სადაც მან 1879 წელს დაბადებული ალექსანდრე ალექსანდრეს ძის გარდაცვალების წელი კითხვის ნიშნით აღნიშნა: „59/49. ალექსანდრე ალექსანდრეს ძე (აგვისტო 1879-?)“ [ი. ბიჭიკაშვილი, „ბაგრატიონები. საქართველოს სამეფო დინასტია და მისი განშტოებების გენეალოგია“, თბილისი, 2016, ტაბულა №1, გვ. 330]. აკი, ამტკიცებდა, რომ ხსენებული პირი 1901 წელს გარდაიცვალა და თანაც უშვილოდ! დასახელებულ წელს ი. ბიჭიკაშვილი უბრალოდ გვერდს ვერ აუვლიდა, რადგან 1901 წელს „ივერიაში“ გამოქვეყნდა წერილი „იმერეთის უკანასკნელ მეფეთა შთამომავალი“, სადაც ალექსანდრე იხსენიება: „თავადი ალექსანდრე აღიზარდა პაჟთა კორპუსში, მსახურობდა ორენბურგის ყაზახთა ჯარში და გარდაიცვალა 1880 წელს. დარჩა ალექსანდრეს ქალი ოლგა და ვაჟი ალექსანდრე. ეს უკანასკნელნი წარმომადგენელნი იმერეთის მეფეებისა თავიანთ დედასთან ერთად (ლიდია ალექსანდრე როზონოვის ასულთან) ქალაქ უფაში სცხოვრობენ თურმე. შეიძლება თითქმის არაფერი ჰქონიათ. თავადი ალექსანდრე ალექსანდრეს ძე ამჟამად ორენბურგის იუნკერთა სასწავლებელში სწავლობს, ხოლო ოლგა ალექსანდრეს ასული დედასთან ცხოვრობს“ [„იმერეთის უკანასკნელ მეფეთა შთამომავალი“, გაზ. „ივერია“, 1901, N21]. 1901 წელს, 21 წლის ალექსანდრე ალექსანდრეს ძე ცოცხალი იყო. მისი შემდგომი ბედი

ცნობილი არ არის. ი. ბიჭიკაშვილმა უნდა განმარტოს, სად ნახა მისი გარდაცვალების ცნობა და თუ ნახა, ტაბულაში კითხვის ნიშნის ნაცვლად წელი რატომ არ ჩანერა? ახალი ვერსია ისეთივე მცდარია, როგორც „მემორანდუმში“ დაფიქსირებული ძველი ვერსია, მაგრამ **ახალ გარემოებად უნდა ჩაითვალოს ის ფაქტი, რომ ი. ბიჭიკაშვილმა თავისი ახალი ვერსიით „მემორანდუმის“ ვერსია გააბათილა.**

„მემორანდუმში“ იმერეთთან დაკავშირებით არის კიდევ სხვა უზუსტობებიც, რაზეც მე, როგორც იმერეთისა და ბაგრატიონთა იმერეთის შტოს შესახებ მონოგრაფიის ავტორი [მ. ხომერიკი, „იმერეთის სამეფოს გაუქმება, 1819-1820 წლების აჯანყება და იმერეთის ბაგრატიონები“, თბ., 2012], მოვალე ვარ ყურადღება გავამახვილო. პირველი შენიშვნა „უგანათლებლესობის“ ტიტულის მინიჭების მემორანდუმში შეცდომით მითითებულ თარიღს შეეხება: „1865 წელს რუსეთის იმპერატორმა ალექსანდრე II-მ ლეგიტიმურობის პრინციპის დაცვით ქართლ-კახეთის და იმერეთის მეფეების, კერძოდ, ერეკლე II-ის, გიორგი XII-ის, ალექსანდრე V-ის, სოლომონ I-ის და დავით II-ის ყველა შთამომავლებს „უგანათლებლესობის“ ტიტული მიანიჭა“ [დასახ. „მემორანდუმი“, წიგნში: „საქართველოს სამეფო სახლის კანცელარია, ბაგრატიონები, სამეფო ტახტის მემკვიდრე“, თბ., 2016, გვ. 231]. რუსეთში წლების განმავლობაში იდგა გადასახლებული ბატონიშვილების შთამომავლებისთვის, „ბრწყინვალე“ თავადებისთვის – „უგანათლებულესობის“ ტიტულის მინიჭების საკითხი, რაც დადებითად მხოლოდ 1865 წელს გადაწყდა. სახელმწიფო საბჭოს გადაწყვეტილებით, რომელიც უზენაესად იქნა დამტკიცებული 1865 წლის 20 ივნისს, იმერეთის ბოლო მეფეთა შთამომავლებს, მამრობითი ხაზით, თავად იმერეტინსკებს, იმავე წელს უგანათლებულესობის ტიტული ებოძათ. 1876 წელს უგანათლებულესობის ტიტული მიიღეს თავადებმა ბაგრატიონ-იმერეტინსკებმა [„Списки Титулованным Родам и Лицам Российской Империи. Издание Департамента Герольдии Правительствующего Сената“. Спб., с. 1892, გვ.44] და არა ქ-ნი ნინო ბაგრატიონის წინაპრებმა. კერძოდ, თავადმა ივანე და-

ვითის ძე ბაგრატიონმა, როგორც მეფე ალექსანდრე V-ის ვაჟის, ბაგრატ ბატონიშვილის შვილიშვილმა, „უგანათლებულესობის“ ტიტულის მონიჭება მოითხოვა, მაგრამ გარდაიცვალა. საქმე განაგრძო მისმა შვილმა, თავადმა ალექსანდრე ივანეს ძე ბაგრატიონმა, რომელმაც თხოვნით მიმართა მეფისნაცვალს, დიდ მთავარ მიხეილ ნიკოლოზის ძეს. 1869 წელს მას სენატში წარსადგენად მიეცა მოწმობა, რომ უფლება ჰქონდა იმერეთის უკანასკნელი მეფეების შთამომავლებისათვის ბოძებულ უგანათლებულესობის ტიტულზე [სეა, ფონდი 416 აღწერა 3 საქმე 169, გვ.7]. საბოლოოდ, 1871 წლის 1 ნოემბერს, მეფისნაცვალს სამთავრობო სენატიდან გამოეგზავნა იმპერატორის ბრძანება, სადაც ნათქვამია, რომ უგანათლებულესობის ტიტულის მიღების უფლება საქართველოსა (ქართლ-კახეთის მ. ხ.) და იმერეთის ყოფილი სამეფო სახლების მხოლოდ იმ შთამომავლებს ჰქონდათ, რომლებიც რუსეთის მთავრობის მიერ განსაკუთრებულ მდგომარეობაში იყვნენ ჩაყენებული „ხოლო ამგვარი შთამომავლების რიცხვს თავადი ალექსანდრე ბაგრატიონი არ მიეკუთვნებოდა...“ [სეა, ფონდი 416 აღწერა 3 საქმე 169, გვ.8]. (იხ. სურ. №12). მას უარი ეთქვა თხოვნაზე.

ალექსანდრე ბაგრატიონი არ დანებდა და განაგრძო ბრძოლა. 1892 წელს პეტერბურგში გამოცემულ წიგნში „Списки Титулованным Родам и Лицам Российской Империи“ მოცემულია ინფორმაცია, რომ სამთავრობო სენატის 1881 წლის 15 ივლისის დადგენილებით, თავად ალექსანდრე ივანეს ძე ბაგრატიონს „უგანათლებულესობის“ ტიტული ებოძა [„Списки Титулованным Родам и Лицам Российской Империи“, Спб., 1892, с. 11]. მას გვარი იგივე დარჩა – ბაგრატიონი და არა ბაგრატიონ-იმერეთისკი, როგორც ახლა უნდათ დაამტკიცონ.

გვარში უფროსობის გადაცემის ყალბ ვერსიასთან უშუალო კავშირშია „ბაგრატიონანთა სახლის“ წინამძღოლის, ქ-ნ ნინო ბაგრატიონის მიერ სადღეისოდ არარსებული „ბაგრატიონ-იმერეთისკის“ გვარით და რაც კიდევ უფრო საკვირველია, ბაგრატიონ-იმერეთისკების სამეფო ოჯახის სახელით ხელმოწერა [„ბაგრატიონანთა სახლის“, 2006 წლის მემორანდუმი“, წიგნში: კ. ქორიძე, ი. ბიჭიკაშვილი, „საქართველოს სამეფო

სახლის კანცელარია, ბაგრატიონები, სამეფო ტახტის მემკვიდრე“, თბ., 2016, გვ. 233-234]. ბაგრატიონ-იმერეტინსკების შტო სოლომონ I-ის უკანონოდ შობილი შვილიშვილისგან, „გიორგი ბუშისგან“ მომდინარეობდა. მეტი დამაჯერებლობისთვის, ოფიციალურ ბრძანებულებებს დავიმონნებ: „Князья Багратионы-Имеретинские происходят от Имеретинского царевича Георгия Александровича, внука царя Имеретинского Соломона I. Внуки вышеупомянутого Царевича Георгия Александровича – Александр и Дмитрий Дмитриевичи определением Пр. Сената, от 10 мая 1876 года, утверждены в титуле Светлости, на основании Высочайше утвержденного, 20 июня 1865 года, мнения Государственного Совета“ [Списки Титулованным Родам и Лицам Российской Империи. С.- Петербург, 1892, с. 11]. ქალბატონი ნინო ბაგრატიონი მათი შთამომავალი არ ყოფილა. როგორც ვთქვით, ბაგრატიონ-იმერეტინსკების შტო XX ს-ის დასაწყისში შეწყდა. „ბაგრატოვანთა სახლის“ წესდებას ქ-ნი **ნინო ბაგრატიონი** სწორედ ამ სახელით და გვარით აწერს ხელს [„ბაგრატოვანთა სახლის“ აღმანახი „ბაგრატოვანი“, №1, 2001, გვ. 12]. საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის არქივის უფროსის ოფიციალური ცნობით დასტურდება, რომ ქ-ნი ნინო დავითის ასული ბაგრატიონი 1960 წლიდან 2009 წლის აპრილამდე ბაგრატიონის გვარით მუშაობდა მხაზველობითი გეომეტრიის კათედრაზე [საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის არქივის უფროსის ცნობა 42.19. 26/42-17. 24. 02. 2017, გვ.1]. (ცხადია, ხელფასი გაიცემოდა ნინო ბაგრატიონზე და არა ნინო ბაგრატიონ-იმერეტინსკიზე).

საგულისხმო ფაქტია, რომ „მემორანდუმზე“ ვერ ვხედავთ ბაგრატიონთა უმთავრესი შტოების წარმომადგენელთა ხელმოწერებს. როგორც ჩანს, „ბაგრატოვანთა სახლს“ საქმის კურსში არ ჩაუყენებია იმერეტინსკების ინგლისში მცხოვრები ოჯახის წევრები. ასევე არ შეუტყობინებიათ მოსკოვში მცხოვრები გრუზინსკებისთვის (იხ. სურ. № 12), რომლებიც ნამდვილი ბაგრატიონები არიან, როგორც დოკუმენტების, ისე დნმ-ის მიხედვით, რაც ბ-ნი ევგენი პეტრეს ძე გრუზინსკის (1947 -2018) დნმ-ით დადასტურდა. „მემორანდუმს“ ხელი არ მოაწერეს იმერეთის სამეფო

სახლის სადღეისოდ უფროსი ოჯახის წევრებმა, ხოლო ბაგრატიონ-მუხრანელებიდან მხოლოდ ორი პირი აწერს ხელს.

ასევე, „ბაგრატიონთა სახლის“ ისტორიკოსმა, ბ-ნმა იოსებ ბიჭიკაშვილმა „მემორანდუმს“ გენეალოგიური საზოგადოების თავმჯდომარის მოადგილის სახელით მოაწერა ხელი [„ბაგრატიონთა სახლის“ 2006 წლის მემორანდუმი“, წიგნში: კ. ქორიძე, ი. ბიჭიკაშვილი, „საქართველოს სამეფო სახლის კანცელარია, ბაგრატიონები, სამეფო ტახტის მემკვიდრე“, თბ., 2016, გვ. 236]. სათანადო დოკუმენტებით კი დასტურდება, რომ 2004 წლის 14 თებერვლიდან გენეალოგიური საზოგადოების თავმჯდომარე არის ბ-ნი იური ჩიქოვანი, ხოლო თავმჯდომარის მოადგილე ქ-ნი ირინა კვიციანი [ამონაწერი მენარმეთა და არასამენარმეო (არაკომერციული) იურიდიული პირების რეესტრიდან. საიდენტიფიკაციო კოდი 205021313. სახელმწიფო რეგისტრაციის თარიღი: 14. 02. 2004]. ბ-ნი იოსებ ბიჭიკაშვილი 2004 წლიდან დასახელებული საზოგადოების გამგეობის წევრიც კი არ ყოფილა. უნდა ითქვას, რომ მან ჩემი შენიშვნის საპასუხოდ, წარმოადგინა რამდენიმე დოკუმენტი, სადაც ის გენეალოგიური საზოგადოების თავმჯდომარის მოადგილის სტატუსით აწერს ხელს და მე მომთხოვა ამ ფაქტის ახსნა. მე დასახელებული საზოგადოების წევრი არ ვყოფილვარ და ვერ ავხსნი იმას, თუ რა მოხდა. მე ვეყრდნობი ზემოდასახელებულ ოფიციალურ დოკუმენტს, რომელიც „მემორანდუმის“ ხელმოწერის დროს აწერილებული არ ყოფილა. ამდენად, ძალადაკარგულია ყველა ის დოკუმენტი, რომლებზეც 2004 წლის 14 თებერვლიდან იოსებ ბიჭიკაშვილი გენეალოგიური საზოგადოების თავმჯდომარის მოადგილის სტატუსით აწერს ხელს.

ხელმოწერებთან დაკავშირებით, კიდევ ერთ გარემოებას უნდა მიექცეს ყურადღება. „მემორანდუმში“ ჩამოთვლილ ბაგრატიონთა შტოებს შორის ბაგრატიონ-დავითიშვილების აზნაურული შტო ნახსენებიც არ არის. 2014 წელს კი „მემორანდუმს“ „ბაგრატიონი-დავითიშვილის“ გვართ ხელი მოაწერა აზნაური დავითიშვილების 67 წარმომადგენელმა, რომელთა დიდ ნაწილს ეს ორმაგი გვარი და შესაბამისად, ბაგრატიონობა, 2014 წელს ჯერ კიდევ დამტკიცებული არ ჰქონია.

ვფიქრობ, ჩამოთვლილი გარემოებები სრულიად საკმარისია იმისთვის, რომ ან უკვე არარსებული „ბაგრატიონთა სახლის“ ე. წ. 2006 წლის მემორანდუმი გაბათილებულად გამოცხადდეს.

დოკუმენტები

 АИСТРИЧЕСКОЙ КНИЖИ ИИ					
Слѣдъ книжки	Или и др.	Видъ, ил. Страницъ, фоліа и описаніе книги, и описаніе ея части.	Или или	Видъ, ил. Страницъ, фоліа и описаніе книги, и описаніе ея части.	Или или
21	14	<p>Св. Писаніе въ 14-ти книгахъ Св. Писаніе въ 14-ти книгахъ Св. Писаніе въ 14-ти книгахъ</p>	57	<p>Св. Писаніе въ 14-ти книгахъ Св. Писаніе въ 14-ти книгахъ Св. Писаніе въ 14-ти книгахъ</p>	23
Или					Или

სურ. №1. პეტრე ალექსანდრეს ძე ბაგრატიონ-გრუზინსკის და თამარ დეკანოზიშვილის ჯვრისწერის საეკლესიო ჩანაწერი [სეა, ფონდი 489, აღწერა 7, საქმე 1965].

საბჭოთავი რესპუბლიკის
 საგარეო ურთიერთობების
 მინისტრის განკარგულებაში
 № 489
 ს. № 7 ს. № 1967
 2018 წ.

АСТРИЧЕСКОЙ КНИГИ НА

Отец роди- щихся.		Место и дата		Имена родителей.	Звание, имя, Отчество и фамилия родителей, и как они в браке.
АСТРИЧ. №.	ЖЕНА №.	рожд. м.	рожд. д.		
65		Константин	29 6 1915	Константин Александрович и Екате- рина Ивановна Александровна, в браке Ивановна Александровна	Ивановна Александровна

სურ. №2. კონსტანტინე პეტრეს ძე ბაგრატიონ-გრუზინსკის
 დაბადების საეკლესიო ჩანაწერი [სეა, ფონდი 489, აღწერა 7,
 საქმე 1967].

საქართველოს იუსტიციის
სამინისტრო
საჯარო სამართლის იურიდიული
პირი
საქართველოს ეროვნული
არქივი
უახლესი ისტორიის ცენტრალური
არქივი

MINISTRY OF JUSTICE OF
GEORGIA
LEGAL ENTITY OF PUBLIC
LAW
THE NATIONAL ARCHIVES OF
GEORGIA
Central Archive of
Contemporary History

ვაჟა-ფშაველას 1
ბელ.:(032) 2 37 63 33, ფაქსი:(032) 2372801
ელ.ფოსტა: info@archives.gov.ge

1. Vazha-Pshavela.
TEL.:(032) 2 37 63 33, FAX:(032) 2372801
EMAIL: info@archives.gov.ge

AA2018026785-03

17.10.2018 13:46:55

სარქივო ცნობა

უახლესი ისტორიის ცენტრალურ არქივს წარუდგინა განცხადება(№ი:AA2018026785:16/10/2018
17:38:22.განცხადებელი:მანანა ხოშერიკიძე1017010826, მისამართი: საქართველო, ქალაქი თბილისი, დიმიტრი
ყიფიანის ქუჩა, N 9). განცხადებით მოთხოვნილია გარდაცვალების შესახებ ცნობის მომზადება-გაცემა, შემდეგი
მონაცემების მიხედვით:
სახელი: პეტრე
გვარი: გრუზინსკი (ბაგრატიონი)
მამის სახელი: ალექსანდრეს ძე
დედის სახელი: -
გარდაცვალების თარიღი: 1922 წელი (თებერვალი)
საძიებელი პერიოდი: 1921-1923 წლები
გარდაცვალების რეგისტრაციის ადგილი: თბილისი, თბილისის შთავარი მშენი

თბილისის დიდუბე-ნაძალადევის მშენი 06.02.1922 წლის სააქტო ჩანაწერის მიხედვით პეტრე
ალექსანდრეს ძე გრუზინსკი გარდაიცვალა 1922 წლის 4 თებერვალს (ათას ცხრაას ოცდაორი წლის
ოთხი თებერვალი) 68 წლის ასაკში.

სურ. №3. პერტე ალექსანდრეს ძე გრუზინსკის გარ-
დაცვალების ცნობა [უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივის
ცნობა AA2018026785-03 (17.10.2018)].

სურ. №4. პეტრე ალექსანდრეს ძე გრუზინსკის გარდაცვალების ცნობა, სადაც მისი ასაკი შეცდომით არის მითითებული – 68 წელი, ნაცვლად 65 წლისა.

საქართველოს იუსტიციის
სამინისტრო
საჯარო სამართლის იურიდიული
პირი
საქართველოს ეროვნული
არქივი
უახლესი ისტორიის ცენტრალური
არქივი

MINISTRY OF JUSTICE OF
GEORGIA
LEGAL ENTITY OF PUBLIC
LAW
THE NATIONAL ARCHIVES OF
GEORGIA
Central Archive of
Contemporary History

ვაჟა-ფშაველას 1
ტელ.:(032) 2 37 63 33, ფაქსი:(032) 2372801
ელ.ფოსტა: info@archives.gov.ge

1, Vazha-Pshavela.
TEL.:(032) 2 37 63 33, FAX:(032) 2372801
EMAIL: info@archives.gov.ge

AA2018026785-03

17.10.2018 13:46:55

საარქივო ცნობა

უახლესი ისტორიის ცენტრალურ არქივს წარუდგინა განცხადება(№:AA2018026785:16/10/2018
17.38.22.განმცხადებელი:მანანა ხოშერიკი01017010826/. მისამართი: საქართველო, ქალაქი თბილისი, დიმიტრი
ყუფიაშვილის ქუჩა, № 9). განცხადებით მოთხოვნილია გარდაცვალების შესახებ ცნობის მოწმადება-გაცემა, შემდეგი
მონაცემების მიხედვით:

სახელი: პეტრე

გვარი: გრუზინსკი (ბაგრატიონი)

მამის სახელი: ალექსანდრეს ძე

დედის სახელი: -

გარდაცვალების თარიღი: 1922 წელი (თებერვალი)

საძიებელი პერიოდი: 1921-1923 წლები

გარდაცვალების რეგისტრაციის ადგილი: თბილისი, თბილისის შთავარი მშანი

თბილისის დიდუბე-ნაძალადევის მშანის 06.02.1922 წლის სააქტო ჩანაწერის მიხედვით პეტრე
ალექსანდრეს ძე გრუზინსკი გარდაიცვალა 1922 წლის 4 თებერვალს (ათას ცხრაას ოცდაორი წლის
ოთხი თებერვალი) 68 წლის ასაკში.

სურ. №5. პეტრე პეტრეს ძე ბაგრატიონ-გრუზინსკის
დაბადების ცნობა [უახლესი ისტორიის არქივის ცნობა
AA2018026368-04].

ფორმა № 1

დეკრეტი № 28 მ-4 მუხლის დანართი

დაბადებთა ჩასაწერი წიგნი *მკმტ-92* წელი. *91*

პეტროპოლის რეგისტრაციის აქტებში ჩაწერი განყოფილება _____

რეგისტრაციონერ კომიტეტთან

1. სახლის № *141*
2. დაბადების თვე და რიცხვი *28 მარტი 1920 წ.*
3. დაბადების ადგილი *ქიზიჯოქი*
4. ბავშვის სქესი *მამაკაცი*
5. ბავშვის სახელი და გვარი *მურჯუ გუბინსკი*
6. შშობილების სახელი, მამის სახელი, გვარი *მურჯუ არქონდრე გ. გ. ამბაჩუ არქონდრე მურჯუ გუბინსკი*

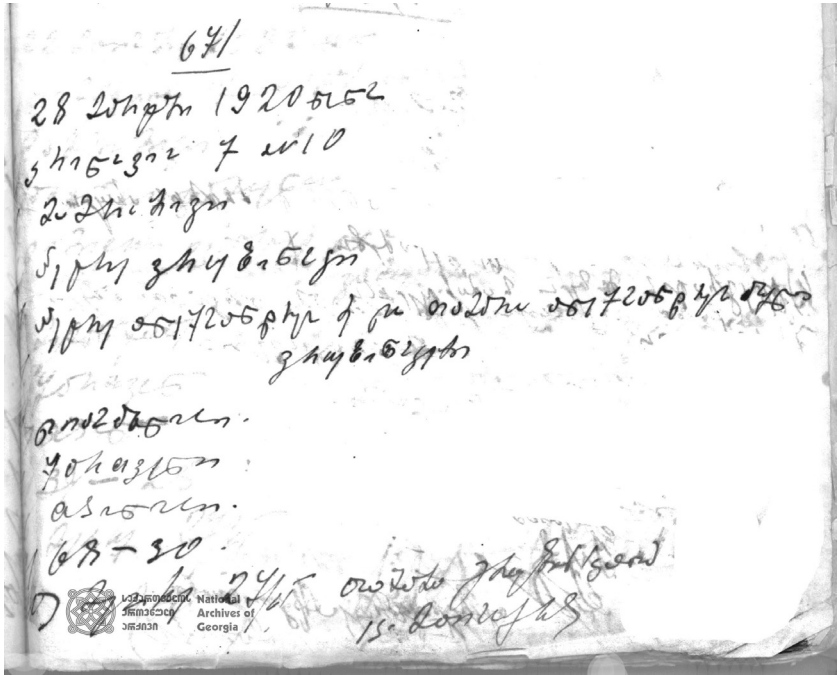
ხოლო *გომბეჯი*

7. ბავშვის ეროვნება *ქაზაკი*
8. შშობილების მუდმივი ბინადრობა *აბჯი*
9. შშობილების წლოვანობა *68-30*
10. აღნიშნულ შშობილების შერამდენე ბავშვა *7-11*
11. განსაკუთრებული შენიშვნები *მკმტ*

ბელის მოწერა {

- 1) იმ პირისა, რომელმაც აუნობა
- 2) მოწვეთა
- 3) თანადგეობის პირის, რომელმაც ჩასწერა

სურ. №6. პეტრე პეტრეს ძე ბაგრატიონ-გრუზინსკის დაბადების ჩანაწერი, სადაც გარდაცვლილი თავადი პეტრე ალექსანდრეს ძე გრუზინსკი ცოცხლად არის გამოცხადებული - 68 წლის, ხოლო მონმეების გრაფა ცარიელია [ქსე, ფონდი 723, აღწერა 3, საქმე 390, ფ. 14].

სურ. №7. პეტრე პეტრეს ძე ბაგრატიონ-გრუზინსკის დაბადების ჩანაწერი, ხელმოწერილი თამარა გრუზინსკაიას (იმავე ხელით, რომლითაც დოკუმენტია შევსებული) და ეკ. მაისურაძის მიერ [სეა, ფონდი 723, აღწერა 2, საქმე 388].

თამარ ალექსანდრეს ასული გრუზინსკისა შვილებით აუწყებს ნა-
თესავეებს და ნაცნობებს უქვირუასესი შეუღლის

ვეტრე ალექსანდრეს ძის გრუზინსკის

გარდაცვალებას. პანაშვიდი ყოველ დღე საღამოს 6 საათზე საკუ-
თარ ბინაზე (კრილოვის ქ. № 10 ბინა 4). ცხედრის გამოსვენება
ბინიდან ხუთშაბათს 9 თებერვალს დილის 9 საათზე და წასვენება
ქვაშვეთის ეკლესიაში და იქიდან ვოგზალზე მცხეთაში წასასვენებ-
ლად დაკრძალვა მოხდება მცხეთაში საგვარეულო აკლდამაში პა-
რასკევს 10 თებერვალს.

სურ. №8. სამგლოვიარო განცხადება, რომელშიც თამარ გრუზინსკის შვილების სახელები მითითებული არა რის [გაზეთი „კომუნისტი“, 8 თებერვალი 1922 წ. №30].

П О В Е С Т К А

к заседанию особого совещания при Народном Комиссариате Внутренних

Фамилия докладчика и должность	№№ дел	Фамилия, имя, отчество обвиняемого, год рождения, уроженец, соц. долж- ние, гражданство, партийность, после- днее место работы
<p>ОБВИНЯЕТСЯ в том, что,</p> <p>считая себя единственным и первым наследником последнего царя Грузии, мечтал о восстановлении в ней монархического строя; осенью 1944 г. сгруппировал вокруг себя антисоветски националистически настроенную молодежь из числа начинающих поэтов, возглавив созданный им же, так называемый, литературный салон, под прикрытием и на собраниях которого, совместно со своими единомышленниками систематически занимался злочи- нением, разбором и распространением а/с стихов и проз, органи- зовал выпуск рукописного журнала под названием "Анафема", где в завуалированном виде протаскивались а/с стихи и рекогнос- ковые разпространялись среди узкого круга знакомых; допускал а/с вы- казывания, кои сопровождались к-р выпадами по адресу Вождя народов .,-</p>	<p>210</p>	<p>ГРУЗИНСКИЙ - ВАГРАТИОНИ Петр Петрович, 1920 г. рожд., урож. г. Тбилиси, грузин, гр-н СССР, из быв. князей, з. высшим обра- зованием, б. парт., семейный, задерживался: 1) IV-37 г. по ст. 19-170 УК РСФСР, 2) I-42 г. по ст. 75 ч. II УК РСФСР, привлекался к от- ветственности 3) II-42 г. по ст. 58-3 (в архиве дело не найдено, решение неиз- вестно). Его мать - ГРУЗИНСКАЯ - ХЕЧИНОВА Тамара Александровна - возвращенка из ссылки, в 1941 г. была осуждена Особым Совещанием НКВД СССР по ст. 58-10 УК РСФСР к 5 годам лишения свободы; в момент ареста без определенных занятий .,-</p>

სურ. №9. ამონარიდი პეტრე ბაგრატიონ-გრუზინსკის 1945 წლის „საქმიდან“, სადაც ნათქვამია, რომ ის 1942 წელსაც იყო დაპატიმრებული, მაგრამ საქმე არ იძებნება... [საქართველოს სახელმწიფო უშიშროების სამინისტროს საარქივო სამმართველო, ფონდი №6, საარქივო №45 285, ტომი 6/1. №78].

О ЖУРНАЛЕ "АНАФЕМА"

(КРАТКИЙ ОБЗОР)

Само название "Анафема" без комментариев говорит о том, что создатели указанного журнала - обвиняемые по делу № 210: ГРУЗИНСКИЙ-БАГРАТИОНИ, П.П., МЧЕДИШВИЛИ Ш.З., АБРАМИШВИЛИ М.И., АГНИАШВИЛИ Л.П. и ШАШИАШВИЛИ Т.В. проклинали советский строй, а равно и современную поэзию.

Эта пятерка, на зборниках своего салона, "открыто и наизусть" читала свои явно а/сов. стихи, сочиненные ими без всякой маскировки, а в указанном журнале писали - действовали только под маской в завуалированных строках и между этих строк.

ГРУЗИНСКОМУ-БАГРАТИОНИ П.И. известно, что следствие не располагает сборником (альбомом) его стихов (не удалось обнаружить), наряду с этим он убежден, что его а/сов.стихи, помещенные в "Анафема", глубоко завуалированы и поэтому не признает, что он является автором а/сов.стихов, говоря, что у него, якобы, имеются только идеологически невыдержанные стихи, увлекаясь устарелой лирикой, символизмом и девушками, которых воспевал.

Указанными обстоятельствами диктуется необходимость, на основании его собственных завуалированных стихов, изблечь ГРУЗИНСКОГО-БАГРАТИОНИ П.П. ес тжи.

В первом номере "Анафема" ГРУЗИНСКИЙ-БАГРАТИОНИ П.П. говорит своим единомышленникам, что он ранее был доволен своей судьбой, но сегодня у него сердце опалилось в черный цвет:

„... ამ თვს ცოვრე მუც ლრქლარ
ზიბი, ნძაბრე მუცრე მუცრე
ცოვრე მუცრე მუცრე მუცრე
„... Сердце мое когда-то
Было чисто, как этот снег,
Сердце, - ненавистью, отвращением
Нынне опаленное в черный цвет...“
(см. прил. л. 275).

А что случилось в ГРУЗИНСКИМ ?

Дело в том, что у ГРУЗИНСКОГО, который выдает себя за наследника последнего царя Грузии и которому стало известно, что во Франции возмывали какого-то лже-БАГРАТИОНИ для престола "будущей монархической Грузии" (из показаний обвиняемых: ШАШИАШВИЛИ, АГНИАШВИЛИ и злого ГРУЗИНСКОГО) и душа начала бунтовать и не только сердце, но и кровь опалилась в ревности к лже-БАГРАТИОНИ, в мечте о царском престоле.

სურ. №10. ამონარიდი 1945 წლის „საქმიდან“, სადაც აღნიშნულია, რომ პეტრე გრუზინსკი საქართველოს ბოლო მეფის მემკვიდრედ „ასაღებს თავს“ [საქართველოს სახელმწიფო უშიშროების სამინისტროს საარქივო სამმართველო, ფონდი №6, საარქივო №45 285, ტომი 6/1. №78].

5

своего в Санкт-петербургъ пользуясь расположением
и некоторою рода доверенности Царевны, старался
узнать между прочимъ и оимъ иже вразсудении
Грузии и особенно настоящего поворота, Будучи
облагодетельствованъ российскимъ Правительствомъ
и удостоенъ Получить милости отъ Императорского
Щедротъ Вашего императорскаго Вели-
чества Попредаппости своей и усердно Неполную суда-
бы, отъ князя Палавановъ объявилъ мнѣ Грузинскія
иже вообще враги свои Залитанія: что некоторыя
иже именъ Царскаго Грузинскаго, Имеретинскаго и мит-
Фальскаго долговъ не представляя Поименная Сиротъ
Вавани Постановили Якобы между собою, чтото Царе-
виту Давиду управлять Грузією, а Царевичу Завину
Имеретию, и въ 1811^{мъ} году Царевичъ Завинъ отпра-
вля въ Грузію бывшае пригнавъ въ Санкт-петербургъ
вселемъ Мнѣ, Высочайшаго Князя Заву Андроника
ва оказавши его деньгами для привождения вполнѣтвѣ
своихъ предпріятіи. Последствія его отправленія
Позволяютъ истинно удостовериться весьма трудъ
Низверженію, ибо въначало 1812^{мъ} года вводи враги
Поставили Грузию въразныхъ мѣстахъ исуцляхъ
Кемасія, Кавъ восторони неприятелихъ поку-
шеніи шакъ и восторони внутримнаго возмущенія,
и Главнѣйшій восторонъ оказали князя Андрониковъ.
Между тѣмъ, когда Царевичъ Завинъ не предвѣстна
далекаго ради въ Тетку первае своеа намеренія, что
Предпринимать орусое предство поволашенію върадыблиши

სურ. №11. ბ. ფ. რტიშვილის მოხსენებთი ბარათი [Российский
Центральный Государственный Военно-Исторический Архив
(РЦГВИА), фонд ВУА, дело 4270 (1813г.) Докладная записка Глав-
ноуправляющего Грузией, генерал-лейтенанта Н. Ф. Ртищева, с. 5].

4

10 X

на настоящему дѣлу. - Къ сему долгомъ считаю присоветовать, что въ дѣлахъ Кавказскаго Комитета нѣтъ никакихъ свѣдѣній относительно потомковъ Царевича Ваграта, роднаго брата Имеретинскаго Царя Соломона I-го къ коимъ принадлежить упоминаемый въ отношеніи за № 1376, Кн. Александръ Ваграціонъ, и что во время переписки по вышеозначенному предмету имѣлись въ виду только тѣ потомки бывшихъ царскихъ домовъ Грузіи и Имеретіи, кои были поставлены нашимъ правительствомъ въ исключительное положеніе. - Примите Милостивный Государь, увѣреніе въ моемъ совершенномъ почтеніи и преданности.

Арх. Канц. Намѣст. Е.И.В. на Кавказѣ 1869 г., св. № 5090, д. № 205-435

X X

სურ. №12. ამონარიდი სამთავრობო სენატიდან გამოგზავნილი ბრძანებიდან. [სუა, ფონდი 416 აღწერა 3 საქმე 169, გვ.8].

Я, Трунишная Екатерина Петровна,
ответственно заявляю, что мы яв,
мы мой брат, Трунишная Евгений
Петрович, мы моя сестра, Трунишная
Марина Петровна, свои подписи
под меморандумом 2006г.
не ставили.

16.10.2018.

სურ. №13. მეფე გიორგი XII-ის შთამომავლის, ქალბატონი
ეკატერინე გრუზინსკაიას ცნობა იმის შესახებ, რომ არც მას,
არც მის ძმას – ევგენი გრუზინსკის (1947-2018) და არც დას –
მარინა გრუზინსკაის მემორანდუმზე ხელი არ მოუწერიათ.

**Circumstances Annulating Memorandum of the
“Bagrationi’s House“
Summary**

In 1995, the "Bagrationi's House" was founded in Georgia, headed by the most Serene Princess Nina Bagrationi. In 2006, the “ Bagrationi's House”, in order to determine the heir to the throne and the dynastic seniority of the different branches of the Bagrationi, compiled and published a Memorandum. The Memorandum proclaimed His Excellency Nugzar Bagration-Gruzinsky as the Crown Prince, His Serene Highness Prince and Heir to the Georgian throne. The memorandum was signed by most of the Bagratons, prominent historians and genealogists. However, the document contains a number of gross errors. Obviously, for the reason of respect for the "Bagrationi's House", the signatories of the document considered it unnecessary to thoroughly familiarize themselves with its contents. Added to this are new circumstances which deprive the Memorandum of any validity and make it absolutely necessary to annul it. Let's start with the main one. As it turned out, Mr. Nugzar is not Bagrationi. In 2006, no one could have known about this, since no one had ever seen the birth certificate of his father, the famous poet Peter Gruzinsky. The family spread rumors that the KGB took their certificate away from them and everyone believed it. In fact, there occurred two testimonies in the archive, and it immediately became clear why they were hidden by the family. In addition to archival documents, the memories of the first wife of Mr. Peter Gruzinsky, Mrs. Ketevani Siradze, helped me to understand such a complicated family history. The memoirs say that Peter's mother, the beautiful Tamara Dekanozishvili (from the nobility), was married to Aleksander Oboladze, a famous revolutionary and terrorist. He was often arrested. Once, when he was in prison, his wife decided to release him. That's why she addressed the influential Prince Peter Alexander Bagration-Gruzinsky. She failed to help the revolutionary husband, but a "curiosity" came out: Tamara and the Prince fell in love and decided

to get married, but Gruzinsky's relatives opposed and threatened to out-cast him. The Prince surrendered. Insulted, Tamara took out a firearm and wounded herself. At the Mikhailovskaya hospital, the surgeon on duty turned out to be her friend. She asked him to spread the rumor that she was dying. Upon learning of this, the Prince came to visit her. Pretending to be dying, Tamara took from him a "word of honor" that in case of recovery he would marry her. And so it happened. The memoirs say that they had two sons - Konstantin (1915-1939) and Teimuraz. A few years later, the Prince died. Teimuraz was baptized and given a new name - Peter. Tamara married the geologist Khechinashvili, who was shot in 1918, his family was evicted, and Tamara was exiled. However, using her old connections with communist party workers (possibly with Lavrentny Beria himself), she managed not only to return, but also to win back her apartment from the prosecutor who moved into it. [Ketevan Siradze-Gruzinskaya "Some Moments from Tbilisi Life", Tb., 2006, p.14-15, in georgian language]. Mrs. Ketevan Siradze's memoirs say nothing about the reaction of Tamara's first husband, the terrorist Oboladze, known for his extraordinary cruelty [Levan Jikia, "1924 Uprising in Western Georgia", 2012, p. 109, in georgian language]. (In 1922, in Ozurgeti, a group led by Oboladze, was created to combat banditry. He shot many innocent people. At last he was killed in 1923). In the book by Irakli Makharadze and Lasha Khetsuriani we find the information of interest to us: after leaving prison, Alexander Oboladze put a firearm on his wife's lover and forced him to marry her ["Russian-Georgian Terror (1880-1924)", 2009, p. 153, in georgian language]. (Note that the authors admit one inaccuracy - they mistakenly consider the beloved of the beautiful Tamara to be the police chief). This fact of violence indicates that the terrorist pursued a specific goal: he wanted to implement Tamar into the environment of the highest aristocracy. The plan worked. In 2006, when drafting the Memorandum, this circumstance was not taken into account. On May 14, 1915, in the Navtlugi Church of St. Barbara, His Serene Highness Prince Peter Aleksandrovich Bagration-Gruzinsky (57 years old) married Tamara Alexandrovna, divorced from Oboladze, nee Dekanozova (23 years old) [National Archives of Georgia, fund 489, inventory 7, file 1965]. Six and a half months later,

on November 2, 1915, a son - Konstantin was born to them, who was baptized on December 6. The church metric book registered the father and mother of the newborn [National Archive of Georgia, fund 489, inventory 7, file 1967]. Thus, the Prince recognized him as his son. Note that Konstantin died in 1939, “under circumstances unknown” as it is said on the Royal site. Later, his mother and brother lost his grave, although it was in a small cemetery. The second child was born in 1920. He was named Teimuraz, but on the basis of some reasons that gave rise to mistrust towards his wife, the Prince did not recognize the boy as his son and did not record his birth anywhere. Two years later, on February 4, Prince Peter Aleksander Bagration-Gruzinsky died [recent history archive reference AA2018026785-03 (10/17/2018)]. After the death of the Prince, four and a half months later, a son was attributed to him, whom he did not recognize during his lifetime. Two-year-old Teimuraz was given a new name - Peter, the age of his parents was indicated - 30 and 68. [recent history archive reference AA2018026368-04]. To my question, the archive replied that “the act record does not contain information on the basis of registration in 1922 of Peter Gruzinsky, born on March 28, 1920” [certificate of the archive of recent history (No. 02-3 / 141393)]. The version of the disappearance of the birth certificate of Peter Peter Bagration-Gruzinski was not confirmed. In the archives, I got acquainted with his testimonies. As mentioned above, there were two of them. There is no doubt: the dead man was declared alive - 68 years old [National archive of Georgia, fund 723, inventory 3, file 390, p.14.]. In the first certificate the column for witnesses is left blank. In the same archive, there occurred another evidence of similar content, signed by Tamara Gruzinskaya and Ek. Maisuradze. The signature of Tamara Gruzinskaya and the handwriting of the person who drew up the protocol seem identical [National archive of Georgia, fund 723, inventory 2, file 388.]. The “confiscated” birth certificate of Peter Peter Bagration-Gruzinsky was not found in the archives of the State Security of Georgia. In the case of 1945, it is said about him “who pretends to be the heir of the last king of Georgia” [Ministry of State Security of Georgia fund No. 6, case No. 19818-60; archival administration, fund No. 6, archival No. 45 285, volume 6/1, No. 78, pp. 303-304].

On the Royal site of Nugzar Bagration-Gruzinsky, you can find information regarding the so-called struggle against the "Royal House". It is said, that when destructive forces cannot prove anything on a scientific and legal level, they begin to compose gossips. As an example is given the "gossip" that supposedly Prince Peter Alexander Bagration-Gruzinsky was not the father of Konstantin and Peter. This version on the Royal website is opposed by the only "scientific" argument - a mourning announcement by which Tamara Gruzinskaya, on her own behalf and on behalf of her sons - Konstantin and Peter, notifies about the death of her husband. First of all, it must be admitted that this mourning announcement cannot serve as proof of paternity. And the main thing is that the names - Konstantin and Peter were wilfully added into the quoted announcement on the Royal site. In a newspaper the names of the sons are not indicated [newspaper "Komunisti", 8 Feb. 1922, No. 30]. **A new circumstance is the fact that Mr. Nugzar Bagration-Gruzinsky has no documentary evidence of belonging to the Bagration dynasty.** To date, there is a means of solving this issue in a different way - namely, by providing a Y-DNA test. Representatives of the Bagrationis of the Kartli-Kakheti branches: Bagration-Mukhransky, Bagration-Davitashvili and Bagration-Georgian (specifically, Evgeny Petrovich Gruzinsky, who died in 2018) have the same haplogroup - Q1b - L939, which, apart from them, is not found in any Georgian. Mr. Nugzar Bagration-Gruzinsky carefully concealed for years that his haplogroup did not coincide with Bagrationi's. The head of the "Scientific Center for Ethnogenetic Research", Mr. Georgy Andriadze, during his television speech, stated that in 2010 he tested Mr. Nugzar and that he had the "most ancient Georgian gene", i.e. he is a carrier of the same genes as most of the inhabitants of Georgia. It became clear that **Mr. Nugzar Bagration-Gruzinsky is not genetically Bagrationi. This new circumstance was not known in 2006.** If the Prince Peter Alexander Bagration-Gruzinsky had recognized Mr. Nugzar's father as his son, then Mr. Nugzar could be known as the Heir, but his father was not recognized. The Prince's suspicions turned out to be justified.

The status of the Heir to the throne of Imereti in the Memorandum was assigned to Mrs. Nino Bagrationi. In the document there was not

mentioned anywhere that the last king of Imereti, Solomon II, signed the Treaty of Elaznaur in 1804, accepting the patronage of Russia. In the second paragraph, the King declared Prince Constantine, the son of the previous King David II as his Heir, but only in the case if the God would not reward Solomon with male offspring. [AND. Dolidze, "Monuments of Georgian Law", vol. II, Tb., 1965, p.561]. From this it is clear that a woman could not be the Heir to the throne. Obviously, this was an accepted norm in the law on the royal succession, which fell into the review of jurisprudence compiled by the Heir to king Georgy XII, Crown Prince David: "13. Neither the widowed queen nor other females of the royal house can inherit the throne." [Overview of Georgia on Rights and Law. By Crown Prince David. Editorial and research A. A. Rogava. Tbilisi, 1959, pp. 222-223].

The Memorandum gives a deliberately distorted version of the transfer of the primacy of the Imeretian branch: in 1900, after the death of the Warsaw Governor-General, His Serene Highness Prince Alexander Konstantinovich Imeretinsky (1894-1937), as though the supremacy of the Imereti branch was transferred to His Serene Highness Prince David Alexander "Bagration-Imeretinsky" (father of Mrs. Nino Bagrationi). Two gross mistakes were made here: 1. The aforementioned Prince David had never been the head of the Imeretian Royal house. The Imeretinsky family had enough heirs from the two older brothers of Prince Alexander Konstantine in order to continue the family line and not to transfer the primacy to a representative of another branch. 2. The surname of Prince David Alexander was Bagrationi and not "Bagration-Imeretinsky". For greater persuasiveness, we cite the corresponding extract: "The Princes Bagration-Imeretinsky descend from the Imeretinsky Tsarevich Georgy Alexandrovich, the grandson of the King of Imereti Solomon I" [Lists of Titled Clans and Persons of the Russian Empire. St. Petersburg, 1892, p. 11]. Prince David Alexander was not a descendant of Crown Prince Georgy Alexander, the illegitimate grandson of King Solomon. The version recorded in the Memorandum was so absurd that the main compiler of this document, the historian of the "Bagrationi's House" Josef Bichikashvili, in his new book, put forward another erroneous version. According to this new version,

the status of the head of the family passed to of Mrs. Nino Bagrationi's father after the death of Alexander Alexander Bagration-Imeretinsky, "who died in 1901 without leaving an heir". In fact, in 1901, Alexander was 21 years old. The exact date of his death is unknown to the historian I. Bichikashvili. In the genealogical table he indicated the date of Prince Alexander Bagration-Imeretinsky's death with a question mark. In his article, I. Bichikashvili confirmed that after signing the Memorandum, he changed his point of view on two important issues. These new versions are just as unfounded as the previous ones. However, in any case, the **new versions debunk the versions that are recorded in the Memorandum. It is a new circumstance.**

The Memorandum contains a number of obvious inaccuracies: the uprisings of Imereti in 1810 and 1819-1820, the role of Solomon II and the Imereti Bagrationis were ignored; The essence of the historical document, namely the Report (1813) of the Chief Governor of Georgia, Lieutenant General N. F. Rtishchev, was distorted. In 2006, I. Bichikashvili introduced into the Memorandum a translation of a quotation from this document. N. F. Rtishchev reported to his superiors about the denunciation of Prince Palavandov, in which he himself did not believe. Skillfully altering the text, throwing out the word "allegedly" and Palavandov himself, from whom the information came, **I. Bichikashvili passed off gossip as Rtishchev's statement.** I managed to get acquainted with the archival document in the original language only after receiving a copy from the archive [Russian Central State Military Historical Archive, VUA fund, file 4270 (1813). Report of the Chief Governor of Georgia, Lieutenant General N.F. Rtishcheva, p. 5].

Among the royal descendants to whom the title of Most Serene Princes was granted in 1865, the Memorandum erroneously added a branch of Mrs. Nino Bagrationi. In fact, her grandfather was answered: "During the correspondence on the above subject, only those descendants of the former royal houses of Georgia and Imereti were meant, who were placed by our government in an exceptional position" [National Archives of Georgia, fund 416, inventory 3, file 169, p. .]. He did not belong to current ones, but he continued his efforts and only in 1881 achieved the desired title [Lists of Titled Clans and Persons of the

Russian Empire. St. Petersburg, 1892, p. 11].

It should be noted that the leader of the “Bagrationi’s House”, Mrs. Nino Bagrationi, signed the Memorandum not only under the surname Bagration-Imeretinsky, which does not exist today, but also on behalf of the Royal House of Bagration-Imeretinsky, while this branch ceased to exist at the beginning of the 20th century.

Of the important and numerous branch of the Bagration-Mukhranskis, the Memorandum was signed only by Mrs. Rusudan and Mrs. Mariam Bagration-Mukhranski.

The Gruzinskies living in Moscow were not informed about the Memorandum. On this subject I have a written statement from Mrs Ekaterina Pavlovna Gruzinskaya.

The compilers of Memorandum did not inform as well the Princesses of the Imeretinski’s branch, living in England, who, according to the will of King Solomon II, could not be heirs of the Imereti throne, but by their status they were higher than Princess Nino Bagrationi. This branch in the male line was stopped in 1978 and the primacy passed to Irakli Grigol Bagrationi (1925-2013). To this day, the Head of the Imereti Royal House is his grandson, Irakli David Bagrationi. None of them signed the Memorandum.

In connection with the signatures, we must note that in the Memorandum there was no mention of the Noble branch of Bagration-Davishvili, who in 2006 were not recognized as the Bagratons. However, in 2014, the Memorandum was signed by 67 representatives of this surname, of which a significant part did not yet have the official right to bear a double surname or the surname Bagrationi.

I am convinced that the listed facts, which were not carefully studied in 2006, and, most importantly, the new circumstances, point to the need to annul the 2006 Memorandum.

ISBN 978-9941-34-165-0

9 789941 341650